ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

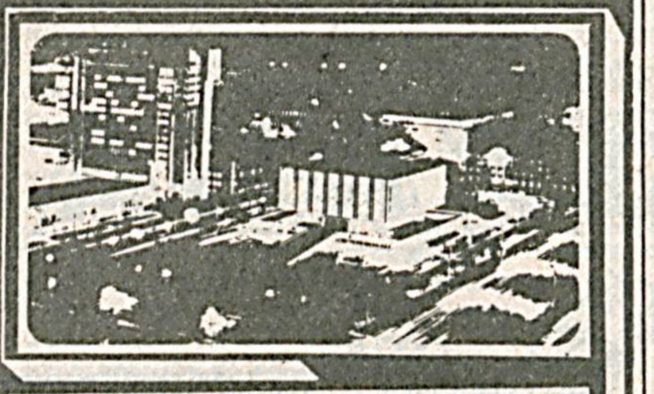

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 146 (8. 088) ◆ 1992 йил ◆ 27 июль, душанба ◆ Нархи 2 сўм.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунини байрам қилишга тайёргарлик кўриш бўйича республика комиссияси ишчи гуруҳининг навбатдаги мажлисида вазирликлар, идора ва ташкилотларнинг ахборотлари тингланди, байрам рамзий белгиси тасдиқланди. Тўпланганлар байрамолди савдосига чиқариладиган халқ истеъмоли моллари ва китоблар кўргазмаси билан ҳам танишдилар.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан фуқароларга шу йилнинг биринчи ва иккинчи чорагида берилган купонларнинг амал қилиш муддати 1992 йил 1 октябргача узайтирилди.

● Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармонлар ва айрим халқ истеъмоли жиҳозий молларини республика ҳудудидан ғайриқонуний равишда олиб кетилишига йўл қўйганликлари учун бир қатор раҳбарларни қаттиқ жазолади.

● 29 июль куни Ўзбекистондаги ҳунар-техника билим юртларининг 225 ўқувчиси Туркияга билим олиш учун жўнаб кетади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Бугун Бойқўнғир космодромидан таркибида Анатолий Соловьев, Сергей Авдеев ва Мишель Тонини бўлган халқаро Россия — Франция экипажи «Союз ТМ-15» кемасида космосга парвоз қилади.

● Беларусь шу йилнинг ўзида Латвия ва Литва билан чегара ўрнатишга қарор қилди.

● Россия давлат статистика комитети маълумотларига кўра бу давлат фуқаролари 1992 йилнинг биринчи ярмида ўтган йилга нисбатан сут маҳсулотларини чорак бараварга, гўштни — 15, мевани — 30, қанд ва қанд маҳсулотларини 20 фоизга кам истеъмол қилганлар. Кийим-кечак ва пойабзал харид қилиш эса 2—2,5 бараварга камайган.

● Украина Бош вазири Витольд Фокин икки ой мобайнида бу давлат рубль ҳудудидан чиқиш учун фаол тайёргарлик кўришини айтди. Айни пайтда у рубль муомалада бўлган мамлакатлар билан иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ва чуқурлаштириш тарафдори эканлигини билдирди.

● Абхазия Олий Кенгаши қабул қилган қарорга кўра энди бу муҳторият Абхазия Республикаси, деб аталадиган бўлди.

ХОРИЖДА

● Ироқ Бирлашган Миллатлар Ташкилоти мутахассисларига Бағдоддаги қишлоқ хўжалиги ва ирригация вазирлиги биносини текширишга ижозат берди. Бу билан БМТнинг Ироққа қарши янги жазо чораси қўллашнинг олди олинди.

● Ўтган йили собиқ СССРдан АҚШга 57 минг киши кўчиб борди. Бу АҚШга кўчиб борган 704 минг нафар хорижликларнинг 8 фоизини ташкил этади.

● Шанба куни Испаниянинг Барселона шаҳрида XXV Ёзги олимпия ўйинлари тантанали очилди. Мусобақаларнинг дастлабки куниёқ таркибида 12 мустақил давлат, шу жумладан Ўзбекистон спортчилари бўлган Ҳамдўстлик терма жамоасининг вакиллари — Константин Лукашев ўқ отиш, Евгений Садовий сузиш бўйича олтин медаль соҳиби бўлдилар.

Меҳнат жамоаларида

КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ

«ТОШКЕНТ трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 26-цехида шундай инсонлар меҳнат қилишяптики, улар ҳақида қанчалик ёзмайлик, қанчалик гапирмайлик оздек туюлаверади.

Жуда кўп яхши фазилатларни ўзида мужассамлаштирган, юз-кўзидан нур ёғилиб турган ишчиларимиздан бири — тажрибали электрик Тилеуберген Каллибековдир. Мактабни тугаллаган йили Тилеуберген бир гуруҳ ўртоқлари билан бир қаторда Қарши шаҳридаги ҳунар-техника билим юртининг электрик ихтисоси бўйича ўқишга кирди. Билим юртини аъло баҳоларга тугатиб Совет Армияси сафига чақирилгунича яъни бир йил давомида Нукус шаҳрининг Тўрткўл районида телефончи бўлиб ишлади. Ўша вақтда бутун бир қишлоқни телефонлаштириш вазифаси ҳам қўйилган эди. Ана шу қисқа давр ичида ёш, меҳнаткаш, ғайратли Тилеуберген ўзининг меҳнатсеварлигини, тиниб-тинчимаслигини намоён этди. Аҳолининг ҳурмат-эътиборига сазовор бўлди...

— Совет Армиясидан қайтиб келгандан сўнг, Тошкент политехника институтига ўқишга кираман, деб Тошкентга келувдим, — дейди у биз билан суҳбатда, бир оз жим қолиб. Омадим чопмади, мана 1987 йилдан бери Тошкент трактор заводида ишлаб келаяпман. Қолган умримни ҳам шу бирлашма билан боғламоқчиман. Шу ердан бахтимни топдим. Турмуш ўртоғим Муҳаббат билан бир цехда ишлаймиз. Бир ўғлим бор. Оиламиз бут бўлиши учун кўп нарсани орзу қиламан, алоҳида уйим бўлса дейман. Лекин ҳозирги қийин шароитда хоҳишингга эрк бера олмайсан. Тўғри, яқинда ишхонадан оилавий ётоқхонадан икки хона ажратилди. Шунисигаям раҳмат.

Ҳа, Тилеуберген ҳали ёш, айни кучга тўлган пайти. Нима ҳам деймиз, ёш ишчига муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Бахтиёр УРОЗОВ.

«Орзу» ишлаб чиқариш бирлашмасининг чеварлари аҳоли учун манзур бўладиган маҳсулотларни кўплаб ишлаб чиқаришмоқда. Сиз суратда ана шу корхонанинг илғор ишчиларидан бири Д. Нурматовани иш жараёнида кўриб турибсиз. У зиммасидаги вазифани шараф билан бажаради.

СУРАТДА: Д. Нурматова.

Г. Казенов сурати.

Юксак ишонч

ХАЛҚАРО меъморчилик академияси жаҳондаги нуфузли ижодий марказлардан бири сифатида кенг эъзоз топган. Унга кўпгина йирик меъморлар аъзо этиб сайланган.

Халқаро академиянинг Москва бўлимида яқинда бўлиб ўтган навбатдаги сайлов чоғида яна бир неча таниқли меъмор ва муҳандисларга катта ишонч билдирилди. Ана шу жиддий илмий-ижодий синовдан Ўзбекистондан бир йўла уч нафар машҳур санъаткор муваффақиятли ўтди.

Серқирра ижод йўлини босиб ўтган атоқли меъмор, архитектура доктори М. Булатов академиянинг фахрий аъзоси, толмас меъморлардан С. Сутягин билан И. Нотқинлар эса академия мухбир аъзоси этиб сайландилар.

Акбар АЛИЕВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

Ўзбекистон Республикасида ташқи иқтисодий фаолиятни рағбатлантириш, хорижий сармояларни жалб этиш ва ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида

Ўзбекистон Республикасини жадал ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларни яратиш, ташқи иқтисодий фаолиятни авж олдириш, ички бозорни энг зарур моллар билан тўлдириш, қўшимча капитал маблағларни, илғор техникани ва бошқариш тажрибасини жалб этиш, хорижий сармоядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишда ишончли кафолатларни таъминлаш, республиканинг экспорт имкониятларидан самарали фойдаланиш мақсадида:

1. 1992 йилнинг 1 августидан бошлаб:

республикага олиб келинадиган барча турдаги молларнинг импортига солиқлар 1994 йилнинг 1 январига қадар бекор қилинсин;

республикага олиб келинадиган, халқ истеъмол қиладиган импорт моллар, озиқ-овқат маҳсулотлари, дори-дармонлар, тиббиёт техникаси, шунингдек машина-ускуналар, бутловчи буюмлар ва уларни ишлаб чиқаришга мўлжалланган хом ашё учун 1994 йил 1 январига қадар бож тўлашдан озод қилинсин.

2. Хорижий юридик шахслар ва фуқароларга республика ҳудудида савдо уйлари, фирма дўконларини очиш ёки ихтисослаштирилган қўшма корхоналарни барпо этиш йўли билан ойўмга ва валюта-молларни сотишни ташкил қилишга рухсат берилсин. Бу ишларни мувофиқлаштириш «Ўзбексавдо» давлат-акционерлик уюшмасининг зиммасига юклансин.

Белгилаб қўйилсинки:

мазкур савдодан олинадиган сўм ҳисобидаги фойдани улар қўшма корхоналарни маблағ билан таъминлашга, шунингдек ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг лицензияси билан кейинчалик чет элга олиб кетиш мақсадида республиканинг биржаларидан моллар харид қилишга сарфлашлари мумкин;

молларни валютага сотишдан олинадиган даромад республиканинг амалдаги қонунларига мувофиқ фойдаланилади.

3. Марказий банк 1992 йилнинг 15 августидан бошлаб ҳамма турдаги битимлар ва операциялар учун республика ҳудудида валюта бозоридаги жорий курс асосида белгиланадиган чет эл валюталарининг ягона курсини жорий этсин.

Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ва Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки билан биргаликда икки ҳафта муддат ичида Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида валюта билан боғлиқ ишларни тартибга солишга доир меъёрий ҳужжатларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқсин.

4. Вазирлар Маҳкамаси:

бир ой муддат ичида лицензия бериладиган экспорт ва импорт моллар (ишлар, хизматлар)нинг рўйхатини ҳамда лицензия бериш тартибини тасдиқласин;

лицензия бериладиган ва кейинчалик экспорт қилинадиган молларни биржалар орқали сотиш миқдорларини белгиласин;

Ўзбекистон Республикасининг инвестиция дастурини икки ой муддат ичида ишлаб чиқиб, эълон қилсин. Дастурда республика ҳаёт фаолиятининг долзарб муаммолари ҳал қилинишини таъминлайдиган халқ хўжалигининг устивор тармоқларига маблағ сарфлаш бўйича энг муҳим лойиҳаларнинг рўйхати ва техникавий-иқтисодий таърифи берилиши зарур.

5. Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги:

миқдори белгиланадиган молларни экспорт қилишга лицензияларни кимошди савдосида сотишни амалда жорий этсин;

республиканинг манфаатдор ташкилотлари билан биргаликда, хорижий компанияларни ва халқаро молия ташкилотларини жалб этиб, Ўзбекистонда Халқаро пахта биржасини ташкил этиш тўғрисидаги масалани пухта ишлаб чиқсин ва ҳал қилсин;

республиканинг транспорт ташкилотлари билан биргаликда ташқи савдога хизмат кўрсатиш ва ташқи савдо транспорт корхоналарининг фаолиятини мувофиқлаштириш учун транспорт-экспедитор акционерлик компаниясини ташкил қилсин.

6. Божхона комитети Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги билан биргаликда 1992 йилнинг 1 сентябригача божхона кодекси ҳақидаги, бож тарифи тўғрисидаги қонунларнинг лойиҳаларини Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

Молия вазирлиги билан биргаликда мазкур Фармоннинг, шунингдек тузилган ҳукуматлараро битимларнинг қоидаларини эътиборга олган ҳолда бож тарифларининг янги табақалаштирилган миқдорлари ва уларни ундириб олиш тартиби ишлаб чиқилсин ҳамда икки томонлама асосда энг кўп қулайлик яратиб берилсин.

7. Қонунларга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хорижий сармоядорларга ва уларнинг шерикларига танлов асосида ва фақат инвестиция мақсадларида ишлаб чиқариш хоналарини, биноларни, машина-ускуналар ва уй-жойларни сотиб олиш, шунингдек ер участкаларини узоқ муддатли ижарага олиш ҳуқуқи берилсин.

Давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш комитети Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятларнинг ва Тошкент шаҳрининг ҳокимликлари билан биргаликда мазкур бандни амалга ошириш борасидаги таклифни ўн кун муддат ичида ишлаб чиқиб, тақдим этсин.

8. Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ:

хорижий сармоя иштирок этаётган корхоналар даромадининг ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, технологияни янгилашга ва ижтимоий дастурларни рўёбга чиқаришга сарфланадиган қисми солиқдан озод қилинсин;

хорижий сармоя иштирок этаётган, Ўзбекистон Республикасининг инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларга капитал маблағ сарфлаётган корхоналарнинг дастлабки беш йил ишлаши даврида улар даромаддан солиқ тўлашдан озод қилинсин;

хорижий сармоядорнинг чет элга ўтказиладиган даромадига 10 фоиз миқдорда солиқ белгилансин.

9. Хорижий сармоядорларнинг зарур молиявий-иқтисодий кафолатларини таъминлаш учун хорижий сармояларни ҳимоя қилувчи Миллий суғурта жамғармаси, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси валюта бойликларининг бир қисмини чет эл банкларида депозитга қўйиш, республика ҳудудида хорижий сармоя иштирокидаги суғурта компанияларини очиш йўли билан шундай жамғарма ташкил қилинсин.

10. Вазирлар Маҳкамаси ушбу Фармонни бажариш юзасидан ўн кун муддат ичида қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 24 июль.

Тилга ихтисослаштирилган лицей

ПОЙТАХТИМИЗДА хорижий тилларга қизиқиш кундан-кунга ортиб бормоқда. Республикамизга чет эл инвестициясининг кириб келиши, кўплаб фирмалар ва қўшма корхоналарнинг ташкил этилиши, кундан-кунга очилиб бораётган Тошкент жамолининг хорижлик сайёҳларни ўзига мафтун этаётгани ҳам бунга сабаб бўлмоқда. Қолаверса, ҳар қандай халқнинг маданий савияси, нуфузли хорижий тилларни билиши билан ҳам боғлиқдир. Худди шу хусусда шаҳар халқ таълими бош бошқармаси томонидан кўзга кўринарли ишлар қилинмоқда. Жумладан, Собир Раҳимов районидаги ўқув-ишлаб чиқариш комбинати биносида очилаётган навбатдаги лицей бунга далилдир. Шарқ тилларидан форс, турк, араб ва ҳинд тиллари билан бир қаторда жаҳон миқёсида нуфузли аҳамиятга эга инглиз тилини ўқитиш ҳам ташкил қилинади.

— Лицейда бу тилларни ўқитиш учун бизда мутахассислар етарли, — дейди район халқ таълими бўлими мудирининг ўринбосари Эргаш Маъдиев. — 1, 22 ва 29-мактабларимиз араб, 119-мактаб форс, 24-мактаб ҳинд тилларини ўқитишга ихтисослаштирилган. Шунинг учун биз бу ерда ишлайдиган ва ўқийдиганларни рақобат асосида ташкил қилинган танлов орқали қабул қилмоқчимиз. Ўқитувчиларимизнинг маошига 15 фоиз қўшимча ҳақ тўланади. Бу йил 400 та ўқувчи қабул қилмоқчимиз. Ҳар бир синфда узоғи билан 25 та ўқувчи ўқитилади. Лицей тилга ихтисослашгани учун ҳар бир синф уч гуруҳга бўлиниб, яъни, 7—8 ўқувчига бир ўқитувчи тил ўргатади. Тил ўргатиш учун махсус лингафон хоналари очамиз. Бу ерда ўқувчилар магнитофонда ёзилган матнларни эшитиб ва ўз нутқларини ёзиб эшитиб тушуниш ва тушунтира билиш кўникмасини ўзлаштирадилар. Янги лицей ёшларимизга хорижий тилларни замонавий услубда ўргатувчи илм масканига айланади.

Саид АЗИЗ.

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

УМУМТАЪЛИМ мактабларида ўқишлар бошланишига ҳали анча бор. Аммо янги ўқув йилига қизғин тайёргарликни бошлаб юборган мактаблар ҳам бор. Пойтахтнинг Мирзо Улуғбек райони мактабларида ҳам эътиборга лойиқ янгиликлар амалга оширилаяпти. Район тажриба ўқув ишлаб чиқариш бирлашмасида очилаётган техник коллежда машғулотларни уюшқоқлик билан бошлаб юбориш учун барча тайёргарлик кўриб қўйилди.

Бу билим даргоҳида замонавий ишлаб чиқариш технологияси, автоиш, электроника каби соҳавий ихтисосликлар пухта эгалланади. Ўқувчи ёшларни бу соҳалар билан яқиндан ошно қилиш учун жойлардан малакали мутахассис олимлар жалб этилади.

Воҳид ВАЛИЕВ.

МАХСУС МАВЗУЛАРДАН САБОҚЛАР

ТОШКЕНТ давлат техника дорилфунунининг олимлари янги очилган гимназияларга оталиқ кўрсатиб, иқтидорли ёшлар камолотига муносиб улушларини қўшиб келмоқдалар. Олий ўқув юртининг физика ва материаллар технологияси кафедраси эса шаҳар мактаб-гимназиясида машғулотларни уюштириш ва таълим сифатини оширишга яқиндан бош қўшиб, бой билим ва малакаларини ўқувчилар онгига сингдиришга бел боғладилар.

Кафедранинг етакчи ўқитувчиси Т. Пугачева ушбу предметнинг муҳим йўналишлари бўйича ўқувчиларга сабоқ бермоқда. Янги ўқув йилида бу хайрли иш давом эттирилиб, яна қатор амалий машғулотлар олиб борилади.

Мактаб-гимназиянинг ижтимоий синфида ўқувчиларга чуқур экологик билим бериш дастури ишлаб чиқилди. «Биосферанинг экологик инқирози» деган мавзуда ҳам туркум машғулотлар уюштирилади. Бундай махсус сабоқни Москвадаги экологик байналмилал марказий кенгашининг аъзоси, атроф-муҳитни ҳимоя қилиш масаласи билан яқиндан шуғулланиб келаётган етук мутахассис В. Қурбонов олиб боради.

Анвар АЛИМОВ.

РАМЗИЙ МАЪНОСИ БОР

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат Академик катта театри ўзининг 64-мавсумини бошлади. Маълумки, театр жамоаси ўз тарихи мобайнида ўзбек мусиқа ва опера санъатини бутун жаҳонга тараннум қилди.

Мавсум очилиши куни томошабинлар эътиборига Мутаваккал Бурхоновнинг «Алишер Навоий» операси тақдим этилди. Бастакор М. Бурхоновнинг бу шоҳ асари буюк давлат арбоби, шоир, ҳазрат Алишер Навоийнинг 550 йиллик санасига атаб ёзилган эди. Театр жамоасининг бу йилги мавсумни айнан ана шу асар билан бошлаши, рамзий бир маъно касб этади, албатта.

Операдаги ролларни иқтидорли ўзбек артистлари Қўрқмас Муҳиддинов, Шоҳида Тўхтабоевалар ижро этдилар. Театрнинг бош режиссёри Ҳамид Шамсуддинов раҳбарлигидаги оркестр жамоаси жўр бўлди.

Ҳасан ИБРОҲИМОВ.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ. Хадра майдонининг кўриниши.

Андрей Пишенко сурати.

ЭЪЛОН

Текширилмаган маълумотлар асосида рўйхатга олинганлиги, қарзга олинган маблағ ҳисобидан низом жамғармаси барпо этганлиги, Марказий банк рухсатномасида кўзда тутилмаган операцияларни амалга оширганлиги, Низомда белгиланмаган фаолият билан шуғулланганлиги, 1992 йилнинг иккинчи чорагидаги фаолияти натижалари бўйича зарар кўрганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг тижорат банкларини рўйхатга олиш комиссияси «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 18-моддасининг 8-банди ва 19-моддасининг 4-бандига амал қилиб «Нур-Анвар банк» тижорат банкининг банк фаолияти билан шуғулланишга рухсатномасини қайтариб олди. Шу тариқа банкнинг бундан буёнги фаолияти тўхтатилди.

Даъволарни банкни тугатиш комиссияси уч ой давомида қабул қилади.

* «02» хабар беради

13 ИЮЛДАН 19 июлгача бўлган даврда Тошкентда 335 та жиноий ҳаракат содир этилган бўлса, шулардан 224 таси «изи йўқолмасдан» очилди. Ўтган йилнинг шу ойи етти кунлигида 325 та жиноят содир этилиб, 217 таси фош этилганди.

⊙ Дам олиш куни Себзор даҳасида яшовчи вьетнамлик талабанинг хонасига важоҳат билан бостириб кирган икки номаълум шахс унинг Японияда чиқарилган иккита видеомагнитофонини, сариқ маъдандан ишланган тўрт дона заргарлик буюмларини ва 8 минг 200 сўм пулини талон-тарож қилишган. Собир Раҳимов район ИИБ ходимлари томонидан кўрилган чоралар туфайли 1977 йилда туғилган Д. ва 1969 йилда туғилган З. исмли бекорчилар қўлга олинган.

⊙ 15 июль кундузи Яккасарой районидаги хонадонларнинг бирида кўкрагидан пичоқ жароҳати олгани туфайли ўлган, 1928 йилда туғилган Г. исмли нафақахўрнинг жасади топилган. Кейин маълум бўлишича, бу шахс шу хонадон соҳиби экан. Терговчилар томонидан ўз вақтида кўрилган тадбирлар натижасида 1964 йилда туғилган Е. исмли бекорчи аёл қўлга олинган. Шерикларини ушлаш чоралари кўрилмоқда.

⊙ Шу куни икки номаълум шахс Юнусобод даҳасида 5-таксопаркка қарашли таксини тўхтатиб Сарикўл кўчасига элтишни сўрашган. Йўлда куч ишлатиб ҳайдовчини ўнг томонга ўтиришга мажбур қилиб рулни қўлларига олганлар. Аммо машина бошқаришда уқуви йўқ жиноятчилар давлат таксисини «ВАЗ—2108» машинаси билан тўқнаштиришган. Қилғиликни қилиб жуфтакни ростламоқчи бўлган жиноятчилар Шайхонтоҳур ИИБ ходимларининг воқеа содир бўлган жойга ўз вақтида етиб келганликлари туфайли қўлга олинганлар. Кейин маълум бўлишича, улардан бири 1958 йилда туғилган Д. исмли ишчи, иккинчиси шаҳардаги ошхоналардан бирида ошпаз бўлиб ишлайдиган А. исмли 1965 йилда туғилган шахс экан.

⊙ 16 июлда эрталаб шаҳримиздаги фирмаларнинг бирида тракторчи бўлиб ишловчи 1961 йилда туғилган Т. исмли шахс Жарқўрғон кўчасида қўлга олинганда шу фирмага бемалол кириб чиқиш ҳуқуқидан фойдаланиб 56 минг сўм баҳосидаги тўрт ўрам картон ўғирлагани ашёвий далил билан исботланган.

⊙ Шу куни шаҳар ички ишлар бошқармасининг жиноят-қидирув бўлими ходимлари томонидан 1952 йилда туғилган, шаҳримиздаги кооперативлардан бирида ишлайдиган К. исмли шахс қўлга олинганида ёнидан 57 та пакет кўкнори, 300 грамм ажратилмаган кўкнори ва 1 грамм наша ҳамда ҳар хил турдаги оғуларни майдалайдиган ва ажратадиган қурилма чиққан.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг матбуот маркази.

* Янгиликлар, воқеалар, хабарлар * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

МУСОҲАБА

Ошкора мулоқот

«АФСУСКИ, КЕЧ ПАЙҚАДИК»

Биз бугунги суҳбатимизга фалсафа фанлари номзоди Убайдулла Бозоровни бежиз таклиф этмадик. У киши 30 йилдан ортиқ атеистик мавзуда маърузалар ўқиди, тарғибот ишларини олиб борди. «Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ижтимоий-сиёсий қарашлари» мавзуида номзодлик диссертациясини ёқлаган. 1960 йилда «Диалектик материализм масалалари» асарининг яратилишида иштирок этиб, республика Давлат мукофоти совриндори бўлди. Ҳозирги кунда Халқлар Дўстлиги орденли Тошкент Давлат дорилмуаллимининг фалсафа кафедрасида доцент бўлиб ишлаяпти.

— Убайдулла ака, суҳбатимиз мазмунини муштарийлардан газетага келаётган мактубларда тилга олинаётган масалалар асосида белгиласак.

— Маъқул. Менга мурожаат қилганингиз учун раҳмат.

— Айтингчи, эътиқодли атеист олим бўлиб етишишингизга қандай омиллар сабабчи бўлган?

— Мен Улуғ Ватан уруши даврида мактабда физика, математикадан дарс берганман. Ҳозир эса ёшлар диалектик ва тарихий материализм бўйича маърузаларимни севиб тинглашаяпти. Ҳаётимдаги уч нарса: табиат фанлари, марксизм-ленинизм таълимоти ва турмуш сабоқлари эътиқодли атеист бўлишимга сабабчи бўлди.

— Газеталарда коммунистик ғояларни тарғиб этиб, бир қанча мақолалар эълон қилганингиздан хабарим бор. Коммунистик жамият барпо эта олмаслигимиз ойдинлашиб қолган бир пайтда нуқтаи назарингизда маълум ўзгаришлар бўлаяптими?

— Тўғри, мен коммунизм ғоясига эътиқод қўйганман, қаттиқ ишонганман. Коммунизм ҳамма нарса — ер, фабрика, заводлар умумники, меҳнат умумий дегани. Унинг шиори эса ҳар кимнинг қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша. Бунинг учун ҳамма меҳнат қилиши, бутун дунёда тинчлик бўлиши зарур. Қани айтингчи, бунинг нимаси ёмон? Аммо биз эътиқод қўйган коммунистик ғоялар тажрибада ўзини оқламади, тўғрироғи ҳаётга тадбиқ қилинмади. Эндиликда кўппартиявийлик асосида мулкчиликнинг хилма-хил шакллари, шу жумладан ҳалол меҳнатга асосланган хусусий мулкчилик ва ишбилармонликни ривожлантирмай туриб, аҳволни ўзгартириб бўлмаслиги равшан бўлиб бормоқда. Начора, энг доно муаллим — ҳаёт экан.

— Марксизм-ленинизм қон-қонингизга сингиб кетган олимсиз. Кейинги пайтда Ленин шахсига кўплаб танқидий фикрлар билдирилаётгани Сизга ўз таъсирини кўрсатяптими?

— Марксизм-ленинизмни озодлик байроғи сифатида ҳали ҳам эъзозлайман. Маркс, Энгельс, Ленин инсониятга мансуб улуғ файласуф, атеист олимлар ҳисобланади. Улар зулм ва золимларга қарши курашда мазлум халқларга ғоявий қурол бериш учун фидойилик билан ҳаракат қилганлар, соғлиқларини аямаганлар. Меҳнаткашлар манфаатини ҳимоя қилганлар. Шу боис ҳам уларнинг таълимоти илдиз отди, тарқалди. Ўзингизга маълум, Ленин Маркс таълимотини янги даврда ҳимоя қилди, ривожлантирди, ҳаётга тадбиқ қилди. Шу пайтгача биз Ленин шахсини илоҳийлаштириб келдик. Бу нотўғри бўлган албатта. Чунки у ҳам инсон, хатоларга йўл қўйган бўлиши мумкин. Ҳозирги кунда Ленин ҳақида фақат танқидий фикр билдириш расм бўлиб қолди. Унинг бой фалсафий меросини билганлар ҳам, билмаганлар ҳам танқид қилмоқдалар. Майли, бу борада мунозаралар бўлаверсин. Лекин баҳс одоб билан, илмий асосда олиб борилиши керак, деб ҳисоблайман.

— Россия телевидениеси орқали намойиш этилган «Кинопанорама» кўрсатувида бир далилни келтиришди. Ленин ҳокимият тепасига келгандан кейин подшо Пётрнинг ҳайкаллари, шу жумладан унинг қайиқ ясаётган ҳолатини ҳам олдириб ташлаган экан. Сабаби маълум: мазлум халқ подшо меҳнат қилиб, уларга қайишаётганини билмаслиги зарур. Бундан турмушга бир томонлама ёндошишни доҳий бошлаб берган экан-да, деган хулоса келиб чиқмайдими?

— Ленин подшо Пётрнинг ҳайкалларини олдириб ташлаганидан очиғи, хабарим йўқ. Агар шундай қилган бўлса, бу унинг ўз халқи тарихига, маданий меросига нисбатан нотўғри муносабатда бўлганини кўрсатади, холос. Турмушга бир ёқлама ёндошувга келганда эса шуни айтишим керакки, Ленин материалистик диалектикани, яъни атрофлича ёндошув методологиясини «сув қилиб ичиб юборган»лигини яхши биламан. Сиз айтган биргина мисол орқали уни метафизик файласуф, сиёсатчи деб хулоса чиқариш хатодир.

— Шахсий кутубхонангизнинг асосий қисмини Маркс, Энгельс ва Ленин асарлари эгаллаган. Эндиликда улар аввалгидек асқотмаслигидан ачинмайсизми?

— Китоб — ажойиб мўъжиза. Шахсий кутубхонамда сиз тилга олган асарларнинг етарли эмаслигига ачинаман. Зар қадрини заргар билади, дейишади. Бу мутафаккирлар кўплаб азоб-уқубатларни енгиб, инсоният муносиб турмуш кечириши учун тинимсиз ижод қилганлар, ўзларининг соғлиқлари, ҳаёт қувончларини янги жамият яратишга сафарбар этганлар. Замоннинг зайли билан илгари биз Қуръони каримни қоралаб гапирардик. Эндиликда бу муқаддас китоб ҳақли равишда эъзозланмоқда. Бир вақтлар келиб Маркс, Энгельс ва Лениннинг мероси ҳам қайта қадрланса ажаб эмас.

— Сиз Коммунистик партия ҳукмронлиги даврида кўп вақтлар корхона, ташкилот, муассаса, олий ўқув юртлари ва мактабларда атеистик мавзуда маърузалар ўқигансиз. Ўша даврдаги тарғибот-ташвиқот ишлари ўз мевасини берди, деб ҳисоблайсизми?

— Талабалик йилларимдан бошлаб республика «Билим» жамиятига аъзо эдим. Негадир атеистик мавзуга кўпроқ эътибор берганман. Ҳатто Бутуниттифоқ атеистлар анжуманида ўқиган маърузам рисола тарзида чоп этилган. Пойтахтнинг Акмал Икромов районида атеистик халқ дорилфунуни очиб, унга ректорлик қилганман. Бир нарсани алоҳида таъкидлашни истардим. Ўша кезлари жамоаларда биз атеист олимларни жуда иззат билан қарши олишарди. Кўпчилик тўпланганидан жой етишмасдан қолган пайтлар ҳам бўлган. Газеталарда «Жанговар атеизм» рукни остида тез-тез мақолалар бериб бориларди. Энди маълум бўлдики, бундай тарғибот-ташвиқот ишлари мажбурий ва хўжа-кўрсинга олиб борилган экан. Биз масаланинг моҳиятига яхши тушунмай ҳукмрон партиянинг, мафкурачиларнинг ноғорасига ўйнаганмиз. Жамиятимизда илмий атеистик дунёқараш ҳукмрон, аҳолининг 90 фоизи атеист, деб жар солардик. Аммо «қулф солинган» дин эшиги очилиши билан аксарият одамларнинг динга мойиллиги бор эканлиги яққол кўзга ташланиб қолди. Хулоса қилиб айтганда, маъмурий йўл билан олиб борилган тарғиботлар самарасиз бўлиб чиқди.

— Ҳозир «Билим» жамиятлари ўрнида зиёлилар илмий-маърифий уюшмалари тузилмоқда. Партиянинг собиқ ташвиқотчиси бўлган бундай жамиятнинг номи ва иш услуби тубдан ўзгараётганига муносабатингиз қандай?

— «Билим» жамиятлари иш услуби ҳамда йўналишларининг ўзгаришини ҳаётий зарурат, деб ўйлайман. Чунки билим халқники, халқ турмушини енгиллаштиришга хизмат қилиши керак. Илм-фаннинг асосий мақсади ҳам шу. Республикамиз ҳозирги кунда ниҳоятда оғир даврни бошидан кечирмоқда. Шундай вазиятда мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, умуминсоний қадриятларни, камситилган миллий маданиятни, бой меросимизни тиклаш атеистик тарғиботдан кўра муҳимроқ аҳамиятга эга бўлиб қолди. Бир пайтлар ўзим истиқомат қилаётган Тошкент районидаги жамоа хўжаликларидан бирида маъруза ўқишимга тўғри келди. Маърузага негадир хўжалик партиями қатнашмади. Эртасига у кишини йўлда учратиб қолиб, сабабини сўрасам «Далада, картошка ковлаётганлар олдида эдим», — деди. «Кундалик юмушни деб атеистик маърузадан воз кечдингизми?», — сўрадим астойдил хафа бўлиб. У шундай жавоб берди: «Қўйсангизчи домла, айни иш қизиган ҳозирги паллада ўнта маърузангиздан бир қоп картошкани кавлаб олиб, омборга топшириш афзалроқдир». Ана шундай тарзда, ҳаётий муаммолардан ажралган мавҳум мавкуравий тарғибот ортиқча ва зарарли эканлигини афсуски, кеч пайқадик.

— Очиқ тан олиш керак. Динга йўл очилгандан бери атеистик тарғибот инқирозга учради. Сиз ҳам шундай деб ўйлайсизми?

— Ижтимоий онгнинг сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, диний, фалсафий, илмий, бадиий атеистик шакллари мавжуд. Шароит, вақт ва жойига қараб уларнинг баъзилари биринчи ўринга чиқиб қолади. Ҳозирги пайтда динга эътибор кучайганлиги турмуш талабидир. Атеизм билан диннинг баҳси табиий ғоявий баҳс. Ҳозирги дунёқарашлар, эътиқодлар хилма хил бўлган шароитда, илмий дунёқарашни шакллантиришни динга ишонувчиларнинг ҳис-туйғуларини таҳқирланишига мутлақо йўл қўймаслик зарур. Одам диндор ёки даҳрий бўлиб туғилмайди, балки тарбияланади. Менинг динга нисбатан муносабатим бутунлай ўзгарган бўлсада, илмий атеистик дунёқараш тарафдориман. Диний экстремизга ёки атеистик дунёқарашдан бошқа дунёқарашни тан олмайдиган сиёсатга мутлақо қаршиман. Атеистик тарбиянинг услуб ва шаклларига келсак шуни таъкидлаш керакки, бундай тарбия оилада, меҳнат жамоаларида, мактабда, ёшлар орасида фақат илмий маърифий усулда олиб борилиши лозим.

— Совет ҳокимияти даврида ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаб кутилган натижага эриша олмадик. Сабаби, биз фарзандларимизни тўғри йўлда юриш, ахлоқ-одобли бўлишга ундадигу, ўзимиз бунга амал қилмадик. Бу сўзсиз тарбияга салбий таъсир кўрсатди. Дин аҳли эса тил ва дил бирлигига эътиборни қаратишади. Кўп йиллардан бери ёшларга таълим-тарбия бераётган мураббий сифатида диний таълимга тадбиқ этишга қандай қарайсиз?

— Нотўғри усулда, маъмурий буйруқбозлик асосида олиб борилган ахлоқий тарбия кутилган самарани бермайди. Шахсга сиғиниш ва турғунлик йиллари ленинча принциплардан чекиниш ва мамлакатдаги барча соҳада айрим раҳбар шахсларнинг ролини ошириб юбориш оқибатида асосан амалдорларни ҳурмат қилиш расм бўлиб қолган эди. Баъзи раҳбарлар ахлоқсизлик намуналарини кўрсатдилар. Райком, обкомлар бўйсунмаганларга турли усуллар билан тазйиқ ўтказишга ҳаракат қилдилар. Шундай шароитда олиб борилган ҳар қандай тарбиядан яхши натижалар кутиб бўлмаслигини ўз тажрибамдан биламан. Биз, тарғиботчилар ўша даврдаги жараённи, ҳодисалар моҳиятини билмай туриб маъқуллаганмиз. Бу бизнинг давр билан боғлиқ бўлган принципиал хатомиздир. Ҳозирги раҳбарият ёшлар тарбиясида инқилоб ясаш ниятида. Ўзбекистон ўз миллий таълим-тарбия тизимини, ўзига хос ва мос ўқув дастурини яратишга ҳаракат қилмоқда. Бу — қувончлидир, албатта.

— Қуръони Карим оятлари, муқаддас Ҳадис ҳамда бошқа диний китобларда ота-боболаримиз давридан бери улуғлаб келинаётган миллий ва маънавий қадриятларимиз ўз ифодасини топган. Атеистик тарғибот олиб бориш зарур экан, халқимизни мана шундай маънавий хазинадан маҳрум қилмасдан, ишни муқобил асосида ташкил этиш мумкин эмасмиди?

— Қуръони Карим, ахлоқ-одобга оид Ҳадис намуналари, шунингдек Муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратларининг асарлари бебаҳодир. Бошқа соҳаларда бўлганидек, миллий маданият, тил, анъана, урф-одатларимиз ҳам чекланган эди. Байналмилалчилик шиори таъсирида қадриятларимизга етарли эътибор бермадик. Айниқса тилимиз, ёзувимиз камситилди. Мустақиллик туфайли уларнинг яна тикланаётгани халқимиз руҳияти, кайфиятини кўтармоқда. Яна бир нарса ҳақида тўхталишни истардим. Кейинги бир ярим аср давомида турмуш тарзимизга Оврупа маданияти ўз таъсирини кўрсатди. Лекин халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган миллий асрий урф-одатлари маданият ривожланишидаги ворислик қонунияти асосида сақланиб келинияпти. Ахлоқ-одоб қоидалари ўз аксини топган, дин ва диний қадриятларни бутунлай инкор этиш, уни йўқ қилишга интилиш ўша даврда атеистик тарғибот бир ёқлама олиб борилганини кўрсатади.

— Ҳозирги кунда ёшларимизда иймон-эътиқодни шакллантириш, улар савоб ва гуноҳни чуқур англаб етишларига эришиш муҳим эканлиги кўп гапирилмоқда. Диний таълимотни халқ таълимига тадбиқ этилса яхши натижаларга эришилмайдими?

— Менимча халқ таълими мактаблари дунёвий бўлиши керак. Ҳозир мактабларда эски ўзбек ёзувини ўргатиш вазифаси турибди. Буни амалга оширса бўлади. Диний тарбияга келсак, Исломда ахлоқ-одоб масалалари муфассал ифодаланган. Айни пайтда бу дин орқали хонадонларимизга поклик, руҳий қудрат, файз-барака кириб келмоқда. Республикамиз жаҳон тараққиёти даражасига кўтарилиши учун ёрдам берадиган жамики омиллар, шу жумладан диндан ҳам оқилона фойдаланиш зарур, деб ўйлайман.

Суҳбатдош Саъдулла МУМИН.

Яқинда «1992 йил 1 июлдан бошлаб бюджет ташкилотлари ходимларининг маоши, стипендиялари ҳамда нафақаларини ошириш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони чиққан эди. Илтимос, газетангиз саҳифаларида ушбу Фармоннинг моҳияти ҳақида маълумот берадиган мақола ёритсангизлар.

Ҳурмат билан,
Муҳтарама ТОЖИЕВА, меҳнат кексаси, нафақахўр.

Мутасаддилар фикрича...

Кимларнинг нафақалари қанча бўлди?

— Нафақаларнинг 1 июлдан навбатдаги оширилиши бу йил ижтимоий таъминот идоралари томонидан барча турдаги нафақаларни қайта ошириш устидан олиб борилган учинчи тадбирдир, — дейди биз билан суҳбатда шаҳар ижтимоий таъминот бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Р. Васина. — Эндиликда энг кам меҳнат нафақаси ойига 1000 сўмни ташкил этмоқда. У нафақа ёшига етган ва зарур бўлган тўла меҳнат стажига эга (аёллар учун 20 йил, эркаклар учун эса 25 йил) республикамизнинг барча фуқароларига тўланади. Бундай нафақа билан шунингдек, зарур тўла меҳнат стажига эга бўлган I ва II гуруҳ ногиронлари ҳам таъминланадилар. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, юқоридаги ҳолда стаж бўйича қўшимчалар тўлаш кўзда тутилмаган.

Тўла меҳнат стажига эга бўлмаган нафақахўрлар нафақалари эса мавжуд иш стажига мутаносиб равишда оширилади, бироқ у энг кам нафақа миқдорининг 50 фоизидан оз бўлмайди. Яъни, илгари 275 сўм нафақа олганлар энди ойига 500 сўм миқдорда нафақа билан таъминланадилар.

Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари хусусида ҳам алоҳида тўхталиб ўтиш жоиз. Уларнинг нафақалари илгари оширилганлари ва қўшимчалари билан бирга ойига 1300 сўмдан кам бўлмаган миқдорда белгиланди. Жумладан, I ва II гуруҳ уруш ногиронларининг ёшга оид нафақалари 1750 сўмдан 3250 сўмга қадар оширилди, III гуруҳ ногиронлариники 1250 дан 2300 сўмгача, уруш қатнашчиларининг нафақалари эса 875 сўмдан 1625 сўмгача кўтарилди.

Боқувчисини йўқотиш юзасидан бериладиган нафақалар ҳам қайта кўриб чиқилди. Бундан буён энди оиланинг ишлашга қодир бўлмаган ҳар бир аъзоси учун илгариги 275 ўрнига ойига 500 сўмдан нафақа тўланади. I гуруҳ ногиронлари, болаликдан I ва II гуруҳ ногиронлари ва 16 ёшгача бўлган ногирон болалар ҳамда қаҳрамон оналарнинг нафақалари янги Фармон бўйича аввалги 550 сўм ўрнига 1000 сўмдан қилиб белгиланди.

Шунингдек, ижтимоий нафақалар ҳам илгариги 275 сўмдан 500 сўмга қадар оширилди. Уларни ёш бўйича нафақага чиққанлар, II гуруҳ ногиронлари ҳамда боқувчисини йўқотганлар олишади.

Республика Президентининг Фармонига кўра шу йилнинг 1 октябридан 1000 сўмлик энг кам нафақа миқдоридан келиб чиққан ҳолда фуқароларнинг меҳнат стажининг муддатига кўра ва кўрсатган хизматларига мувофиқ табақалаштирилган меҳнат нафақалари ҳам жорий этилади.

Дилмурод ИСАЕВ.

Сўраган эдингиз...

КАСБИНГИЗ БЎЙИЧА ИШЛАШНИ ХОҲЛАСАНГИЗ

Маълумки, бозор иқтисодиёти шароитларига ўтишимиз билан кўпгина корхона ва ташкилотларда қисқартиришлар кетмоқда. Бу эса маълум маънода республикамизда ишсизликнинг кўпайишига олиб келди. Яқинда эшитиб қолдимки, шаҳримизда кишиларни иш билан таъминлайдиган ва ижтимоий томондан муҳофаза қиладиган бошқарма фаолият юритаётган экан. Илтимос, шу бошқарманинг фаолияти ҳақида батафсилроқ маълумот берсангиз.

Толиб МУМИНОВ, ишчи.

Ҳақиқатан ҳам Тошкентда пойтахт аҳолисини иш билан банд қилиш ва уларни ижтимоий ҳимоялаш бош бошқармасининг ўз ишини бошлаганига ҳам ярим йилдан ошди. Биз ушбу бошқарманинг бошлиғи Собир Саидкаримов билан учрашиб, ундан бошқарма иш фаолияти ҳақида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Бошқармамиз шу йил 5 февралда ташкил этилган бўлиб, республика меҳнат вазирлигига бўйсунади. Мақсадимиз шаҳримизда янги иш жойларини ташкил этиш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишдир. Бунга аҳолини доимий ва вақтинчалик ишга қабул қилинишига ёрдам бериш, нафақа билан таъминлаш каби ишлар билан шуғулланиш ҳам киради.

Тошкентда ҳозирда умумий сони 7 мингдан ортиқ турли саноат корхоналари мавжуд. Биз шу корхоналар билан яқиндан мулоқотда бўлиб, иш шароитларини давлат экспертизасидан ўтказмоқдамиз. Тадқиқотлар ўтказадиган лабараторияларни ташкил этиш ишлари ҳам намунали олиб борилмоқда. Шу ўринда айрим мисолларни ҳам келтриб ўтишим мумкин.

Шу йилнинг биргина май ойида ишга жойлашиш мақсадида бизга 1568 нафар фуқаро мурожаат қилган бўлса, уларнинг 398 таси, яъни 25,4 фоизи саноат, алоқа ва транспорт корхоналари, уй-жой коммунал хўжалиги ва маиший хизмат соҳаларида, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарида иш билан таъминланди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарорига кўра вақтинчалик иш билан таъминланмаган 4 нафар кишига ишсизлик нафақаси тайин этилди.

Шунингдек, ташкилот ва корхоналарнинг кадрларга бўлган эҳтиёжи ўрганиб чиқилиб, умумлаштирилиб, тегишли хулосалар чиқарилди. Жумладан, шу йил 1 июнгача меҳнат биржасига мурожаат қилган корхона ва ташкилотларга 5529 нафар ишчи-хизматчи лозим экан. Соҳалар бўйича эса бу кўрсаткич саноатда — 2360 киши, қурилишда — 808 киши, транспорт ва алоқа соҳаларида — 758, савдо ва умумий овқатланишда — 260 ҳамда турар жой коммунал хўжалиги ва маиший хизмат кўрсатиш соҳалари учун 498 нафарни ташкил этар экан. Бунда биринчи ўринда ишчи касбларига бўлган эҳтиёж туради — 5014 киши. Булар чилангарлар, фрезерчилар, дурадгорлар, юкчилар, пайвандчилар, пардозловчи ва бўёқчилар.

Май ойида аҳолининг ижтимоий ҳимояланмаган табақалари учун иш жойини ташкил этиш мақсадида бирмунча ишлар амалга оширилди. Яъни, Тошкент шаҳридаги корхона ва ташкилотлар бўйича ижтимоий ҳимояга муҳтож кишилар учун 19175 ўринга махсус иш жойлари лозимлиги аниқланди.

Ўтган вақт ичида корхона ва ташкилотлар билан тузилган шартномаларга кўра уларда ҳақ тўланадиган жамоат ишлари учун 3956 та иш жойлари борлиги аниқланди.

Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бўйича 31 корхонанинг фаолияти текширилди. Натижада айрим корхоналар томонидан «Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тадбирлари тўғрисида» ва «Болаларга компенсация ва нафақаларни тўлаш тўғрисида»ги қарорларнинг талаблари бузилаётганлиги маълум бўлди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун тавсиялар берилди.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, ўқувчиларни ёзги таътил вақтида вақтинчалик иш билан таъминлаш мақсадида шаҳримиздаги 55 корхона ва ташкилотда 12198 иш жойи белгиланди. Ҳозир таътилдаги минглаб ўқувчилар чилангар, токарь, тикувчиларнинг шогирдлари сифатида ҳамда суғориш ва кўкаламзорлаштириш ишларида, почтачи, кўча супурувчи ва болалар боғчаларида энага ва тарбиячиларнинг ёрдамчилари касбларида меҳнат қилмоқдалар.

Аҳолининг иш билан бандлигини таъминлашда кўмак берадиган фондни тузиш мақсадида шу йил 1 июнгача бўлган вақт ичида 6525 та корхона ва ташкилот рўйхатдан ўтказилди. Уларнинг 6284 нафари иш билан бандлигини таъминлашга кўмак бериш фондига 86.523.620 сўмлик маблағ ўтказдилар.

Умуман, 1 июнга қадар бизнинг бошқармамиз ва районлардаги бўлимларимизга жами 10117 киши ишлаш хоҳишини билдириб мурожаат этган бўлса, улардан 3634 нафари иш билан таъминланди.

Сўзимнинг охирида шуни таъкидламоқчиманки, ҳозирги оғир иқтисодий шароитларда кимки ўз касби бўйича меҳнат қилишни истаса, биз улар хоҳлаган жойларга йўлланма беришга ҳаракат қиламиз. Асосий мақсадимиз эса ишсизларнинг сонини кескин камайтиришдир.

Даврон НУРМАТОВ,
Усмон МУҲАМЕДОВ.

Умуминсоний қадриятлар чегара билмайди деб бежиз айтишмаган. Зеро, суратда кўриб турганингиздек дини, мазҳаби, урф-одати ва дунёқарашидан қатъи назар қалбида саховат ва иймон уруғи бор барча кишилар ўзаро тил топиша олади. Қаранг, улар қандай ширин суҳбат қуришмоқда.

Рустам Шарипов сурати.

Ҳуқуқшунос хизматингизда

БУЮРТМАЧИ ҲАҚМИ?

Мен 1990 йилнинг апрель ойида Акмал Икромов районида жойлашган хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармасига мурожаат қилиб 4 эшик, 5 та итальянча ром, 4 солдатча ром тайёрлаб бериш учун буюртма бердим. Менинг буюртмам юзасидан смета тузилди. (Буюртмани Т. Абдуллаев исмли масъул ходим қабул қилиб олган).

Сметада кўрсатилган 1209 сўм 63 тийин пулни тўлаб квитанция олдим. Ушбу шартномага кўра эшик-ромлар 1990 йилнинг охирида битирилиб менга топширилиши керак эди. Қанча-дан-қанча буюртмалар ўз вақтида бажарилган бўлса ҳам менинг буюртмам ҳозиргача бажарилмай сансалорликка солинди. Бошқарма «буюртмангиз ҳали тайёр эмас, яна қўшимча пул тўлайсиз» деб айтди. Айтингчи, бу ерда ким ҳақ!

Ҳамроқул ВОҲИДОВ, хизматчи.

Хатингизнинг мазмунига қараганда сиз эшик-ром тайёрлатиш учун хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармаси билан ўзаро шартнома тузгансиз. Айтиш лозимки, буюртмани ижро этиш учун қабул қилиш йўли билан, яъни соддалаштирилган тартибдаги шартноманинг тузилишига қонунчилик йўл қўяди. Сиз ҳам бошқарма билан шундай шартнома тузгансиз. Бунда буюртма бажарилишининг қабул қилиниши шартнома бажарилишининг бошланишига киради. Бундай ҳолларда шартноманинг тузилиши хусусияти шундан иборатки, буюртма олган томон, унинг қабул қилинганлигини махсус равишда тасдиқламасдан уни бажаришга киришади.

Демак, сиздан буюртма қабул қилиб олган бошқарма буюртмангизни кўрсатилган муддатда бажариши шарт. Бордию, ўз вақтида айрим сабабларга кўра (хом ашё йўқлиги ва ҳоказо) буюртма бажарилмай қолган бўлса, бу ҳақда буюртмачини огоҳлантириши шарт. Тайёрланиладиган маҳсулотларнинг нархи ўзгарадиган бўлса ҳам буюртмачи албатта огоҳлантирилиши, унинг розилиги олиниши шарт.

Эшик-ромларни 1990 йилдаги нархда тайёрлаб буюртмачига топширилмаганлиги сабабчиси бошқарма мажбуриятни ўз вақтида бажармаган деб ҳисобланади.

Сиз ўз талабингизни судда даъво иши қўзғатиш йўли билан амалга оширишингиз мумкин.

Абдужалил ҲАСАНОВ.

КЎП ҚАВАТЛИ УЙДА

ТОВУҚ БОҚИШ МУМКИНМИ?

Ҳурматли муҳарририят! Биз бугунги кунда инсоф, диёнат, ўзаро ҳурмат, аҳиллик ва яхши қўшничилик ҳақида жуда кўп гапираяпмизу, аммо бу гаплар ҳаётда ҳеч амалга ошмаётган кўринади. Чунки одамлар орасида манмансирашлик касали тобора газак отиб кетаётган кўринади. Масалан, бир қўшни иккинчиси билан маслаҳатлашмай туриб баланд томли иморатлар солишга, ҳамма учун умумий бўлган ердан ўз манфаати йўлида фойдаланишга ҳаракат қилаяпти. Қўшнисининг ҳовлисига қуёш тегмай заҳлаб кетаётгани билан ёки қўшнисининг хонадонига нотинчлик келтираётгани билан эса иши йўқ.

Биз ҳам айнан шу масала бўйича сизларга мурожаат қилаяпмиз. Шу пайтгача Гулистон даҳасидаги 36-уйда яшаб келаётган эдик. Аммо 18-хонадонда яшовчи қўшнимиз уйга кираверишдаги умумий йўлакни панжаралар билан тўсиб, умуман одам ўтиб бўлмайдиган даражада худди қамоқхонага ўхшатиб қўйди. Гапига қараганда бу ерда қуён ва товуқ боқармиш. Биз тушунамиз: ҳозирги оғир шароитда шу нарса керакдир. Аммо шундоқ ҳам тоза ҳавоси кам бўлган бетон уйларда яшаётган бошқа қўшниларнинг ҳоли не кечади? Ахир давлат уйларида бу нарсага рухсат берилмагандир-ку. Умуман қонунчиликда бу ҳақда нима дейилган?

Мавлуда ТОШХЎЖАЕВА, Мавлуда МАЛИКОВА, Раъно КАРИМОВА, Ҳусан СОДИҚОВ.

Биз ушбу шикоят хатини шарҳлаб беришни Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамаси давлат ҳуқуқ бўлими мудирининг ўринбосари Амирдин Шардиновдан илтимос қилдик.

— Албатта, Гулистон даҳасидаги 36-уйда истиқомат қилувчилар томонидан кўтарилган ҳаётий муаммо бугунги кунда ҳар бир шаҳарликни қизиқтириши табиийдир. Бу саволга жавоб бериш учун Ўзбекистон Республикасининг уй-жойлар ҳақидаги қонунлар мажмуига мурожаат қиламиз. Мазкур қонуннинг 7-моддасига биноан уйлар ва бошқа турар жой бинолари фуқароларнинг доимий яшашлари учун мўлжалланган. Шунингдек, ушбу бинолардан белгиланган тартибга кўра хизмат хоналари сифатида ҳам фойдаланиш мумкин.

Фуқаролар ўзлари яшаб турган турар жой биноларини асраб-авайлашлари, ундан белгиланган тартибга кўра фойдаланишлари ҳамда турар жойлардан фойдаланиш қоидаларига риоя қилишлари лозимдир.

Ташкилотлар ҳудудида, жамоатчилик яшайдиган ҳовлиларда ва санитария-ҳимоя жойларида уй ва ов қилинадиган ҳайвонлар, шунингдек, паррандаларни боқиш таъқиқланади. Бу тартиб-қоидани бузган фуқаро ва маъмурий шахсларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Кодексининг маъмурий ҳуқуқбузарлик ва жамоат тартибини сақлаш қонун-қоидалари ҳамда Тошкент шаҳрининг тозалиги, ободончилиги ва санитария ҳолатига зарар етказганлиги учун белгиланган чоралар кўрилиши кўзда тутилган.

Мазкур ҳужжатларнинг амалда бажарилишини назорат қилиш район ҳокимияти ва унинг тегишли идоралари зиммасидадир.

Муҳиддин БОЗОРОВ.

ХИЁНАТ

ЁКИ «ЎЗБЕКЛАР ИШИ»НИНГ БОШ ҲОМИЙСИ ҲАҚИДА

ТАРИХНИНГ СЎНГГИ етмиш йилида заҳматкаш халқимиз оғир кунларни бошидан кечирди, [illegible] Рафиқ Нишонов ва унинг ҳомийлари устида бораётир. Бу «зот» жумҳурият тепасида турган даврда халқимизга мислсиз моддий ва маънавий зарар етказилдики, улар ҳанузгача, афсуски, кўпчиликка маълум эмас.

Бизда ўтган ишга—саловат, деган нақл бор. Лекин, халқимиз Рафиқ Нишонов Фарғона, Бўка, Паркентда бўлиб ўтган нохуш ва қонли воқеалар учун, унинг Гдлян ва Ивановлар билан тил бириктириб, атайин ўйлаб топилган «ўзбеклар иши», «пахта иши» учун қонун олдида жавоб бериши талабини қўяётганлиги тасодифий ҳодиса эмас.

Босқинчилик, зўравонликка асосланган собиқ мафкуранинг мунофиқ тарғиботчилари оқни қора, хаёлига келган бебурд афсоналарни ҳақиқат деб билиб, Ўзбекистонни гўё мафия босиб кетган, эсини таниган боладан тортиб, то етмиш яшар қариягача ўғри, муттаҳам ва фирибгар, деб бутун дунёга жар солдилар.

Мана шундай ғайриқонуний, умуминсоний қадриятлардан нарида бўлган сиёсатни қарам жумҳуриятларда зўрлаб тарқатиш учун, яъни собиқ КПСС Марказий Комитети ўзининг ғаразли манфаатларини амалга ошириш, мамлакатда юзага келган ижтимоий масалалардан халқларни чалғитиш йўлида ҳар хил ҳийла-найрангларни ишга солганлиги ҳаммага маълум. Шу тариқа «ўзбеклар иши», «пахта иши» собиқ марказда ғаразли мақсадлар учун атайин ўйлаб топилган эди. Бу машъум ишда марказчиларга лаганбардор, иккиюзламачи, итоатгўй, шахсий манфаати йўлида ҳар қандай йўлдан қайтмайдиган раҳбар керак бўлиб қолган эди. Ана шундай одам ҳам бор эди. Бу шахс ўз вазифасини уддалай олмаганлиги ва аҳлоқий бузуқлиги учун мажбуран бошқа ишга ўтказилган, бир ёқлама устамон Рафиқ Нишонов бўлиб чиқди. У тез орада марказдаги юқори мартабали шахслар ҳомийлигида ва уларнинг бевосита иштирокида республика Ташқи ишлар министри этиб тайинланди.

Келинг, далил-исботларга мурожаат қилайлик. Собиқ КПСС Марказий Комитети ва СССР ҳукумати Ш. Рашидовнинг номини абадийлаштириш тўғрисидаги қарорини бекор қилишга оид ҳужжат олинганлиги муносабати билан 1986 йил июнь ойида вазирликлар, идоралар, раҳбарлар, аппарат ходимлари тўпланишди. Министрлар Советининг Раиси Ғ. Қодиров мазкур қарорни ўқиб эшиттирди. Сўнгра сўзга чиқувчилар борми, деб сўралганида залда ўтирган 700 га яқин киши ичида биргина шахс қўл кўтарди. Бу — Рафиқ Нишонов бўлиб, у шундай деган эди: «Шароф Рашидовчилик» фитначилик ва таҳқирликнинг, мунофиқлик ва товламачиликнинг, виждонсизлик ва порахўрлик, мақтанчоқликнинг, зўрлаб мукофот олишнинг синоними бўлиб қолди. Ш. Рашидовнинг иши билан сўзи бир-бирига тўғри келмасди. У одамнинг дилида нима борлигини билиб бўлмасди, унинг ўйи бошқа-ю, иши бошқа эди. (Наҳотки, йиғилиш иштирокчиларидан ҳеч ким Нишоновга эътироз билдириб, хўш Рашидовнинг дилини билмай туриб, унинг ўйи ва иши бошқа эканлигини қаёқдан била қолди, шунча вақт бирга ишлаб уни англай олмаган бўлса, демади. Ахир, бу фикр билан Нишонов ўзини ўзи инкор қилиб турибдику! Бу марҳум шаънига зўрма-зўраки балчиқ суришнинг ўзи-ку!). У маккор ва хавфли шахс бўлган эди». Рафиқ Нишонов сўзларини тўпланганларнинг бирортаси ҳам қўллаб-қувватламагани учун у бироз саросимага тушиб қолган эди.

ЎЗИНИНГ УЙДИРМА фикрлари ўтирганларнинг бирортасига ҳам маъқул тушмаганлиги, аксинча уларда изтироб ва ғазаб уйғонганлигини англаган Нишонов залдан чиқиб, кўздан ғойиб бўлди. Унинг ўша пайтда нимани назарда тутгани эндиликда кўпчиликка маълум. Республика раҳбарияти таркибини зудлик билан ўзгартириш, ўша даврда ишлаб турган мустақил фикр юритувчи етук кадрларнинг ҳаммасини алмаштириш ёки йўқотиш, халқ хўжалигини бошқариш тизимини ўзгартириш йўли билан Ўзбекистонда якка ҳокимликни қўлга киритишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди.

Тез орада Нишонов марказдаги ҳомийлари ёрдамида тузиб чиқилган шахсий манфаатига мос режаларига эриша бошлайди. Натижада 1986 йилнинг охирида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси этиб сайланди. Республикада обрўсини йўқотган Нишоновнинг қайта тикланиши, унинг ана шундай олий лавозимга кўтарилиши марказнинг Ўзбекистонга навбатдаги юриши ва «десантчилар» билан чамбарчас боғлиқлиги эндиликда кишини ҳайрантиролмайди. Унинг 1988 йилдан бошлаб собиқ Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби бўлиб ишлаган давридаги бутун фаолияти, маърузалари, газеталарда босилган нутқлари, суҳбатлари асосан «Шароф Рашидовчилик», «пахта иши», қўшиб ёзишлар, кадрларни алмаштириш билан боғлиқ бўлган. Халқнинг оғир аҳволи, заҳматкаш деҳқоннинг косасини оқартиш масалалари уни мутлақо қизиқтирмаган.

Йигирма миллион кишининг тақдири шахсий фикрга эга бўлмаган, бошқарувда лаёқатсиз, бепринцип, мунофиқона иш юритадиган «сиёсий» раҳбар — Нишонов қўлига [illegible] када сўнгги тўрт йил ичида 58 [illegible] масъул ходим вазифасидан [illegible]тилди. Мен ўзим шахсан Тел[illegible] Хоренович Гдлян группасининг [illegible]ни ғоятда ижобий баҳолайман. [illegible] СССР Прокуратурасининг ходимлари билан қўлни-қўлга бериб иш олиб бормоқдамиз. Улар республикада адолат ўрнатиш, Рашидов атрофидаги яқин одамларни жавобгарликка тортишда жон куйдириб ишламоқдалар. Кескин кураш кетмоқда. Шуни рўй-рост айтишим кераки, Гдлян гуруҳи республика партия органлари томонидан қаттиқ қўллаб-қувватланмаганида ва ҳар томонлама ёрдам кўрсатилмаганида эди, улар бу қадар самарали ишлай олмасдилар, албатта...»

Нишонов кўкларга кўтариб мақтаган ва ишонган марказчилар кимлар ва улар қандай кароматлар кўрсатгани, жумҳуриятни жар ёқасига олиб бориб қўйганини бугун бутун дунё билади. Огарок Ўзбекистон Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари лавозимини эгаллаши биланоқ Россия, Украина, Белоруссиядан ўзининг таниш-билишлари, ошна-оғайниларини Ўзбекистонга мартабали вазифаларга бирин-кетин чақирганидан биринчи котиб хабардор эди. Катта республиканинг катта министри бўлиб олган Литвиненко савдода тартиб ўрнатиш ўрнига енгил машиналар, қимматбаҳо буюмларни ўзича тақсимлаш билан шуғулланганини ва кўп ўтмай, яъни саккиз ойдан кейин халқ мулкини талон-торож қилгани ва хизмат вазифасини суиистеъмол этгани учун у ишдан ҳайдалганини наҳотки Нишонов билмаган бўлса!! Республика тепасига чиқиб олган Анишчев ёрдамида юқори лавозимларни эгаллаган Романовский, Клепиков, Малолетов, Баруллин, Балала, Бутурлин каби шахслар имон-эътиқоди тоза эмаслиги, улар бойлик орттиришга, нима қилиб бўлсада обрў-эътибор қозонишга зўр берганликлари, маиший бузуқликка йўл қўйганликларини билмаган бўлса! Бу ерда биргина ҳодиса — Нишонов бошлиқ Анишчев, Огарок, Берков, Саликов, Бутурлин, Усатов, Гайданов, Дидоренко, Романовский, Нестеренко, Сатинлар республикани идора қилиб турган даврда содир бўлган Фарғона, Қўқон, Бўка, Паркент воқеаларини эслатиб ўтишнинг ўзи кифоя. Ўша кезда Нишоновнинг катта-кичик минбарларда туриб, асоссиз керилишига нима сабаб бўлгани унинг виждонига ҳавола.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ташкилотининг собиқ биринчи котиби учун ўша даврда «шон-шараф, бахт» нимадан иборат бўлганини унинг ўзи эътироф этганини мана энди ҳамма кўриб турибди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қўллаб-қувватламаганида ва ҳар томонлама ёрдам берилмаганида, Анишчев, Огарок, Гайданов, Дидоренколар, Гдлян одамлари бу қадар «самарали» ишлай олмаслигини Нишоновнинг тан олиши ҳам жумҳурият халқи олдида ўз-ўзига ўқилган ҳукм эмасми? Афтидан, Нишонов шундай ёруғ кунлар келишини, вазиятнинг ижобий томонга юз тутиши ва ниҳоят, адолат қарор топишига ишонмай калтабинлик қилганми?

Эндиликда бу аччиқ ҳақиқат муносиб баҳоланиши келгиндиларнинг шу қадар ҳаддидан ошиб кетгани ва уларнинг бебошликлари, «қўлни-қўлга бериб ишлаганлар» билан тергов органлари шуғулланиши шарт, деган қонуний талаблар қўйилмоқда.

Дарвоқе, ўзбек халқининг миллий ғурурини оёқ ости қилиш, республиканинг ҳамиша алданиб келганини англай бошлаган миллий кадрларга зимдан зарба бериш йўли билан путури кетаётган марказ обрўсини тиклаш, чириб бораётган мустамлакачилик умрини узайтиришга қаратилган «ўзбеклар иши», «пахта иши»да Р. Нишоновнинг фаол иштирок қилганлиги ачинарли ва кечириб бўлмайдиган ҳодисадир.

Ўша даврда зўравонлик оқибатида республикадаги маънавий-сиёсий ҳаётга катта зарар етказилди. Ашаддий қонунсизлик, тенгсизлик юз берди. Бухоро, Қашқадарё, Сурхондарё, Хоразм, Тошкент вилоятларида, Қорақалпоғистонда ҳақиқатан ҳам фожиа юз берган эди. Мана шу вилоятларнинг ҳамма колхоз ва совхозларида, пахта пунктлари ва пахта тозалаш корхоналарида, вилоят идоралари ва ташкилотларида оммавий тафтиш-тинтув ишлари олиб борилган, неча ўнлаб, юзлаб мутахассислар юқоридан келган, аниқроғи, КПСС Марказий Комитети кўрсатмасига мувофиқ Ўзбекистон партия [illegible] Халқимиз содир бўлган воқеалар сабабларини аниқлаб, саволларга рўй-рост жавоб берилишини талаб этган эди. Асоссиз айбномалар, фашистларча тергов усуллари, адолатсиз ҳукмлардан азоб чеккан минглаб кишилар юқори совет ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларига арз-шикоят билан мурожаат этдилар. Ўнлаб, юзлаб кишилар, қанчадан-қанча қишлоқ аҳллари Тошкентга бетўхтов қатнадилар. Қизил империя маркази Москва йўлида сарсон-саргардон бўлишди. Тергов уқубатларидан азоб чеккан, туҳмат балосига учраган мансабдор шахслар, оддий кишилар мартабали партия идоралари олдида ойлаб адолат истаб, интизор бўлдилар.

Мана шундай халқ тақдири поймол этилган, унинг қадр-қиммати оёқ ости қилинган 1986—1989 йилларда адолатни юзага чиқариш, жабр-зулм чекканларга мадад бериш ўрнига Нишонов каби раҳбарлар ҳомийлигида халқимиз бошига шу қадар кўп бўхтонлар ёғдирилдики, етмиш йил ичида ҳеч бир жумҳуриятга нисбатан бундай қилинмаган эди. Бу ерда гап собиқ Марказий ахборот воситаларининг республикага қилган мафкуравий хуружи устида бораётир.

Дарҳақиқат, Нишонов собиқ республика партия ташкилотига раҳбарликни ўз қўлига олгандан сўнг Марказий газеталар, журналлар, телевидениеда деярли ҳар куни Ўзбекистонни бадном қилувчи мақолалар чоп этилди. Бу қора ишда собиқ КПСС Марказий Комитетининг бош ношири бўлган «Правда» газетаси раҳнамолик қилган. Унда республиканинг собиқ раҳбарияти Н. Худойбердиев, Е. Айтмуротов, Т. Осетров, ва бошқалар тўғрисида кетма-кет шармандали чиқишлар уюштирилди.

Марказий ахборот воситалари, хусусан «Правда» ҳибсга олинганларнинг қариндош-уруғларига нисбатан жабр-зулмни ижобий баҳолаб, гдлянчиларни мақтаб ёзган ва нуқул иғводан иборат мақолалари ўша пайтнинг ўзидаёқ халқнинг ғазабини қўзғатган эди. Эндиликда бу иғволар, раҳбар ходимлар ҳақида қораловчи материаллар Нишоновнинг бевосита кўрсатмаси асосида ташкил этилганига ҳеч кимда шубҳа қолмади. Зотан, Нишонов 1988 йилда республика Олий Советининг сессияларида, Марказий Комитет бюроларида ўзига ёқмаган масъул ходимлар тўғрисида маърузалар қилган, уларни ишдан четлатиш юзасидан таклифлар киритган ва кейинчалик ана шу бахти қаро шахслар ҳақида матбуотда танқидий мақолалар бердиртириб, атайин шарманда қилдирган.

КЕЗИ КЕЛГАНДА шуни айтиш лозимки, «Правда» орқали ўша даврда ўзбек халқи шаънига отилган туҳмат тошлари аввало, Нишонов бошлиқ партия Марказий Комитетида тўпланганлиги ва бу ерда «бўхтонлар сценарийси» ёзилганлигининг исботловчи далиллар кўп. [illegible] «тилла устидаги илонлар» каби ўта фирибгар жиноятчилар фойдаланганки, бу ҳақда яқинда газеталар ҳаққоний равишда ёзган эдилар...».

Бугун терговчилар томонидан мусодара этилган пул маблағлари, моддий бойликларнинг келиб чиқиш манбалари мутлақо тасдиқланмаганлигини била туриб, воқеалар сохталаштирилганлиги учун, ўша ўзи айтган тўрт миллиард сўмнинг қанчаси талон-торож қилинганлиги ва ўзлаштирилганлиги ўз тасдиғини топмагани учун Нишонов суд олдида жавоб беришга лойиқ эмасми? Ахир, гап миллионлар эмас, миллиардлар устида боряптику!

Саркотиб маърузасида асосан ўзига мақбул бўлмаган раҳбар ходимлар, министрликлар, идоралар ва ташкилот раҳбарларини танқид қилиш, тирноқ остидан кир қидиришдан нарига ўтмаган. Нишонов қўшиб ёзиш фақат Ўзбекистонда содир бўлмаганини, бу тузумга теккан ва бизга Марказдан юққан касал эканини яхши билса-да, аммо ҳақиқатни ҳеч қачон ошкор қилмай, фақат ғаразли гапларни тарқатишни ўзига одат қилиб олганди. Яхшидан от қолади, ёмондан дод қолади, дейишади. Холисанилилло айтсак, Нишоновнинг республикада бирон бир хайрли ишни амалга оширганини, халқи учун бунёдкорлик қилганини ҳеч ким эслай олмайди.

Кузатишлар шуни кўрсатдики, Рафиқ Нишонов ҳокимият тепасида турган даврда республикада оммавий суратда кадрлар ишдан ҳайдалган, юзлаб ва минглаб бегуноҳ кишилар Москва, Сибирь қамоқхоналарига тиқиб қўйилгани бор гап. 1988 йилнинг ўзида Нишонов имзоси билан тузилган рўйхат асосида Республиканинг собиқ раҳбарияти — республика Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Раёсатининг Раиси О. У. Салимов, Фарғона вилоят партия комитетининг биринчи котиби Ҳ. Умаров ва бошқа юзлаб ҳалол масъул ходимлар партиядан ўчирилиб, қамоқ жазосига ҳукм этилган. Бугунги кунда адолат тантана қилиб, уларнинг ҳаммаси озодликка чиқарилганлиги ва аксарияти оқланганлигини ҳаммамиз биламиз.

Нишонов жумҳуриятни бошқарган кезда ўзбошимчалик, қонунсизлик шу қадар кучайиб кетган эдики, Марказий Комитетнинг навбатдаги бюроси тугаши биланоқ, гдлянчилар гуруҳи депутатлик дахлсизлигини қўпол равишда бузиб вилоят партия комитетларининг биринчи котиблари И. Жабборов, Н. Ражабов ҳамда О. У. Салимовнинг қўлига кишан солишган. Бу масъул ходимларни қамоққа олиш тўғрисидаги Олий Совет Президиумининг тегишли қарорлари олдинги саналар билан ғайриқонуний, сохта расмийлаштириб қўйилганди.

1988 йилда Нишонов кўрсатмасига мувофиқ В. Огарок раҳбарлигида ишлаб чиқариш халқ хўжалигининг бошқарилишини «бош схемаси» [illegible] Аммо, халқ хўжалигига етказилган жуда катта моддий зарар учун ҳанузгача, ҳеч ким, ҳеч қандай жавобгарликка тортилмаганлиги тоқат қилиб бўлмайдиган ҳодисадир.

МИЛЛИЙ РУҲИЯТИМИЗГА зарба бериш, асрлар бўйи иноқ бўлиб яшаб келган Ўрта Осиё халқлари ўртасида нифоқ чиқаришга қаратилган пинҳоний ва ошкора хатти-ҳаракатларга ўз вақтида зарба берилмади. Нишонов фожиали Фарғона воқеаси бор-йўғи «бозордаги қулупнай ғалваси»дан келиб чиққан, деб бутун дунёни ишонтиришга уринди. «Известия» газетасига берган интервьюсида Абу Али ибн Сино Осиё халқларининг буюк сиймоси эмас, балки фақат тожик миллатига мансуб, деб сохта гап тарқатди. Бу «зот» собиқ Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мафкура бўйича котиби бўлиб ишлаган даврда зиёлиларнинг бемалол, эмин-эркин нафас олишига имкон бермасликка ҳаракат қилган. Чунончи, Нишонов Чўлпонни тирилтиришга, Бобур номини тиклашга уринаётган зиёлилар «мафкуравий қўпориш» қилмоқдалар деб, адолатни қарор топтириш йўлига киришаётган маданият ва санъат арбобларини ҳукмрон сиёсат доирасида «тартибга чақирган» ва уларни таҳлика остига олган эди. Амир Темурнинг буюклигини тан олиб, унинг номини рўёбга чиқармоқчи бўлган Ш. Рашидовга қарши узоқ вақт кураш олиб борганман, деб «Союз» газетасининг 1990 йил 1 январь сонида босилган суҳбатида айтиб ўтган эди.

Нишоновнинг маънавий қиёфаси ҳақида фарғоналик депутатлар ҳам бир вақтлар эслатиб ўтишганди. Лекин бу «зот»нинг 60-йиллар охирида партия Марказий Комитетининг мафкуравий котиби бўлиб ишлаб турганда бузуқ маънавий ҳаёти, ўлим тўшагида ётган турмуш ўртоғи кўз ўнгида ўзганинг хушқомат ва гўзал хотини билан очиқдан-очиқ маишат қилганини, ана шу аёлнинг эри бўлмиш милиция полковниги аламига чидай олмай ўлиб кетганини кўпчилик, айниқса ёшлар билишмайди, албатта. Шароф Рашидов партия Марказий Комитетининг обрўйини тўкмаслик, ўлиб кетган хотинининг қариндош-уруғлари ғазабидан асраш мақсадида Нишоновни хорижий мамлакатларга дипломатия ишига жўнатиб юборган эди. Уша кезда ҳам Рафиқ Нишонов «қийин вазиятдан» устомонлик билан чиқиб кетишга улгурди. Шубҳасизки, бу шахс яхшиликка ҳам мунофиқона жавоб қилганига бугун гувоҳ бўлиб турибмиз.

1989 йилнинг биринчи ярмидаёқ халқ депутатлари, соф виждонли кишилар, республиканинг соғлом кучлари Гдлян одамларининг ғайриқонуний кирдикорлари, энг содда ҳалол шахсларни лақиллатишларига чек қўйиш, уларнинг ўзларини жавобгарликка тортиш тўғрисида ҳаққли талаблар қўя бошладилар. Энди Гдлян тўқиб чиқарган афсоналарнинг миси чиқиб, у «ўзбеклар иши»ни тергов қилишдан 1989 йил май ойида умуман четлаштирилган эди. Бу ҳол Нишоновни қаттиқ ташвишга солиб қўйди. Охир-оқибатда ўз қилмишлари ошкор бўлишини у аниқ сеза бошлаганди. Кўп ўтмай, яна Москвадаги ҳомийлари мадади билан собиқ СССР Олий Советининг Миллатлар палатасига раис бўлиб олди. Ана шундан сўнг ҳам Нишонов ғаразли мақсадларидан тоймади. Партия ва Олий Кенгашда катта имкониятларга эга бўла туриб, ундан фойдаланмай, ўз халқи, ноҳақ хўрланган минглаб маҳаллий кадрлар манфаатини ҳимоя қилишдан бош тортди. Кўп бор биз уни нуфузли йиғилиш раёсатларида қотиб, бамисоли ҳайкал сингари ўтирганига гувоҳ бўлардигу, аммо ўз халқи учун жон куйдириб сўзлаганини эслай олмаймиз.

БУГУНГИ КУНДА ўзбек халқи Рафиқ Нишоновнинг гўё қулоғи кар, кўзи кўр бўлиб қолганидан ҳайратга тушишмоқда. Ахир, уни эъзозлаган халқ бошига тушган кулфатлар бевосита унинг иштирокида рўй бергандику! Қанчадан-қанча ўз ишини пухта биладиган, келажак учун жон куйдираётган масъул ходимларнинг ҳибсга олиниши ва уларнинг асоссиз туҳмат билан таҳқирланиши, оила аъзолари, қариндош-уруғлари бекордан-бекор тазйиққа учрашини унутиб бўладими? Икки бор Гдлян бошлиқ гуруҳнинг Ўзбекистондаги ёвуз хатти-ҳаракати Олий Кенгашда муҳокама этилган чоғда ва собиқ Иттифоқ бош прокурори ҳамда собиқ КГБ раҳбарлари «ўзбеклар иши», «пахта иши» тўқиб чиқарилган эди, деб тан олиб туришганда ҳам Нишонов лом-мим демади. Бамисоли, бу юмушларга унинг даҳли йўқдек, бепарво турди. Наҳотки, бундан унинг виждони қийналмаётган бўлса? Ахир, унда заррача имон ва эътиқод бўлганда ўз халқига қалқон бўлиб, бутун ғанимларнинг кирдикорларини очиб ташламасмиди?! Қотил ва бадбахт Гдлян билан ўрталаридаги самимий муносабатни бузишга иродаси бўшлик қилганини қандай баҳолаш мумкин? Билмадик, у бу хатти-ҳаракати билан яна қандай ғаразли мақсадларни назарда тутди. Наҳотки, у айрим нопок шахслар каби қулай онлар келишини, замона яна бир айланиб, уларнинг хоҳиш-истаклари рўёбга чиқадиган доруломон фурсат намоён бўлишини интизорлик билан кутаётган бўлса?

Афсуски, Нишонов юксак мансабларни эгаллаган чоғида ҳам, шунингдек ҳозирда нафақа пули олиб, қарилик гаштини сураётган бир пайтда ҳам ғаламислик қилишни давом эттирмоқда. Ўзбекистоннинг мустақиллик йўлида ташлаётган дадил қадамларини, бу ерда юз бераётган ижобий ўзгаришларни рақиблик нуқтаи назаридан баҳолашга уриниб, бизнинг танлаган йўлимиз маъқул тушмаётгани боис ҳар хил сиёсий кучларга, ташқарида ва ичкаридан олиб борилаётган мафкуравий қўпоришларга раҳнамолик қилиб турибди.

«Аргументи и факти» газетасининг шу йил 15 апрель сонидаги «Тошкент «нон» шаҳри бўладими», «Известия»нинг 24-25 июнь сонларида эълон қилинган «Москвасиз Ўрта Осиё», «Комсомольская правда»нинг 11 июль сонида босилган «Каримов инсон ҳуқуқлари учун Москва ва Бокуда кураш олиб боряпти», «...оппозиция эса инсон ҳуқуқларини Тошкентда қўлга киритиш учун курашмоқда» деган ғаразли ва ўта бўҳтонли мақолалар, БМТ аъзоси бўлган мустақил давлатнинг ички ишларига аралашиш, унинг мавжуд сиёсий тузумига путур етказишга қаратилгани шундан далолат бериб турибди.

Бугунги кунда Нишонов ва унинг маслакдошлари томонидан «ўзбеклар иши», «пахта иши» деб аталмиш «дастурий ўзгаришлар қўлланмаси» оқибатида Ўзбекистон республикасига, унинг халқига катта маънавий ва моддий зарар етказилганини ҳеч ким ва ҳеч қачон инкор эта олмайди. Нишонов ва унинг марказдан ташриф буюрган сафдошлари Гдлян, Иванов ҳамда уларнинг фаол ҳомийлари Ўзбекистон Конституциясига биноан Республикага чақирилиши ва улар қонун олдида жавоб беришга мажбурдирлар. Чунки, улар содир қилган оғир жиноятлар республика ҳудудида рўй берганлиги ҳаммага маълум.

Шундай қилиб, жумҳуриятда энг юқори лавозимни эгаллаб турган Нишоновнинг умри қисқа мартабаси кўп ўтмай инқирозга юз тутишининг айрим сабаблари шулардан иборат. Кўриб турибмизки, Нишонов ҳукмронлик қилган салкам икки йиллик давр Ўзбекистон тарихида мудҳиш из қолдирди.

ХАЛҚ ТАҚДИРИ билан ўйнашиб бўлмайди. Ўз элини ҳурмат қилмаган, унга тош отишни ўзига эп кўрган шахснинг бири ҳеч қачон икки бўлмаган. Рафиқ Нишонов шу халқнинг фарзанди бўла туриб, унга ёмон кўз билан нигоҳ ташлаши ҳеч ақлга тўғри келмайдиган ҳақиқатдир. Ўз юртидан анча олисда туриб, уни тарбиялаб вояга етказган, ақл-идрокини пешлаган, тилини бурро қилган, юқори минбарларни бериб қўйган халқини тан олмай, унинг равнақига тўсқинлик қилиш ўта бемаънилик эмасми? Биз ҳақ гапнинг қадрига етишни яхши биламиз. Имонимиз комилки, республикамиздаги соғлом ва бақувват кучлар ҳар қандай ғанимлик ҳаракатларига зарба беришга қодир. Ўз навбатида Рафиқ Нишонов ҳам ана шу Ўзбекистоннинг истиқлоли учун жонини жабборга бераётган бағри кенг инсонлар сафида бўлишини умид қилгандик. Афсуски, умидларимиз пуч бўлиб чиқди. Ҳали ҳам кеч эмас. Халқимиз азалдан кечиримли халқ.

Бироқ Рафиқ Нишонов ва унинг пинжига тиқилган ҳомийлар поклониш учун ўзларида жасорат топа олармиканлар?

Нажим ҲАМРОЕВ,
Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг академиги, Меҳнат қаҳрамони.

Бектош РАҲИМОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси сув муаммолари институти директорининг муовини, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, Меҳнат Қаҳрамони.

Отамурод МУҲАММАДИЕВ,
республикада хизмат кўрсатган юрист, истеъфодаги генерал-майор.

«СОДИҚ ДЎСТЛАР» УЧРАШГАНДА...

«Яна юз минг ўзбекнинг қўлига кишан уриб бермасам, Нишонов отимни бошқа қўяман!..» — дейди табассум билан бизнинг собиқ раҳбар. Жаллод Гдлян (ўртада)нинг эса қон ҳидидан кўзлари ёнади.

Бизнинг давримизда «содиқ дўстлар» нафақат қоронғуда, балки кундуз куни ҳам топишмоғи мумкин экан...

(«Известия, 1990 йил 11 сентябрь сонидан. Ю. Инякин сурати).

«Ўзбекистон овози» 1992 йил 22 июль.

** Ўзбекистон ва жаҳон*

БУ БОШҚА КОРРАДО

ИТАЛИЯЛИК машҳур Коррадо (комиссар Катани эмас) Фратини республикамиздаги енгил саноатнинг ривожи учун етарли шароит туғилганига эътибор берди. Ҳа, бу ўша машҳур «Сюпер Райфл» фирмасининг бошлиғи Коррадо Фратинидир.

Гап шундаки, республикамизга хориждан кирадиган инвестициялар ҳақидаги қонуннинг қабул қилинганидан кейин кўрилган фойдани олиб чиқиб кетиш имкони туғилганидан бошлаб чет мамлакатларнинг илғор ишлаб чиқарувчи корхоналари Ўзбекистон бозорини забт этишни кўзлай бошладилар. Бу соҳада карвонбошчиликни италияликлар ўз қўлига олди. Оламга машҳур фирманинг бошлиғи Коррадо Фратини шаҳримизда бўлиб, пахтакор республикамизда жинси матосидан тикиладиган кийим-кечакларни ишлаб чиқариш бўйича мавжуд шарт-шароитлар билан танишди. Масаланинг муҳимлигини шундан ҳам билса бўладики, жаноб Фратинини Президентимиз Ислом Каримов ҳам қабул қилиб, у билан суҳбатлашди.

Бу соҳа мутахассисларининг фикрича, Ўзбекистонда юқори сифатли ва рақобатга бардошли бундай маҳсулот ишлаб чиқаришнинг келажаги порлоқ. Хом ашё негизининг бойлиги, ишчи кучининг етарлилиги ва ҳукумат томонидан берилган солиқ тўлашдаги имтиёзларнинг мавжудлиги енгил саноатнинг бу тармоғи ўлкамизда фойдали бўлишига шароит туғдиради. «Сюпер Райфл» фирмасининг бошлиғи республикамиздаги шароит билан танишиб чиққандан кейин бу иш билан жиддий шуғулланишга қарор қилганини билдирди. Қўшма корхона тузиш натижасида 1994 йилда 13 миллион погон метр жинси матоси ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда.

Суннат АЗЛАРОВ.

** Ҳаётда ҳамроҳингиз*

ОЙДИНЛИККА ТАЛПИНГАН ЮРАК

«КАСБИМ — иқтисодчи. Аммо ҳамма нарсани пул билан ўлчашни ёқтирмайман. Менга қолса одамларни ойдин йўлларга олиб чиқишликнинг бирдан бир йўли — халқни маърифатпарвар, маданиятли қилишга эришмоқ...»

Мен бу гапларни Тўрақул Йўлдошнинг «Ойдин кунлар олдида» номли публицистик китобидан олдим. Рисола шу йил «Наврўз» нашриётида чиққан экан. Муаллифнинг бир қарашда кўтаринки, яна бир қарашда жўн, содда кўринган мақолалари мени чуқур ўйга толдирди.

Тўғриси, бозор иқтисодиёти шундоғам оғир аҳволда қолган адабиёту санъат, маданият жабҳамизни асоратга солиб қўйди. Битмас-туганмасдай туюлган тарихий ёдгорликларимиз, халқ амалий санъати дурдоналари маблағ йўқлиги баҳонасида қаровсиз қолмоқда. Биргина музейларимизу кутубхоналаримиздаги шароитлар ҳам, қадимги қўлёзма асарларнинг жамланиб сақланиши ҳам кўнгилдагидек эмас. Адабиёт аҳли, фозилу донишларимизнинг рўзғори бурунгидан-да ёмонлашди. Ёш ижодкорларга назаримиз тушмай қолди. Балки муаллиф юқоридаги сўзлари орқали дунёда ана шундай — пулдан-да устунроқ қадриятлар борлигини назарда тутгандир. Бундан ташқари китобда Тўрақул Йўлдош район раҳбари сифатида қишлоқларни ободонлаштириш, муҳитни яхшилаш, маҳсулотларни хилма-хил ва мўл-кўл ишлаб чиқариш ҳақида амалий таклифларини баён этади. «Халқ иродаси билан», «Биз танлаган йўлда» каби мақолаларида бугунги муаммоларни ўртага ташлаб, ўқувчи билан баҳсга киришади. Таҳлилу таклифлар келтириб масалаларни ҳал этиш биргина район раҳбари ёки бир-иккита [illegible] эмас, балки бутун халқнинг иродасига боғлиқлигини айтади.

Умуман Тўрақул Йўлдошевдек [illegible] раҳбарлар Ўзбекистон учун жуда қадрли. Улар бугун туғилиши керак. Публицист Тўрақул Йўлдош ёзган, амалиётчи олим Тўрақул Йўлдош рўёбга чиқараётган муаммолар баёни — китобнинг бош ғояси ана шу.

Абдунаби ЭРГАШ ўғли.

ЧОРРАҲА

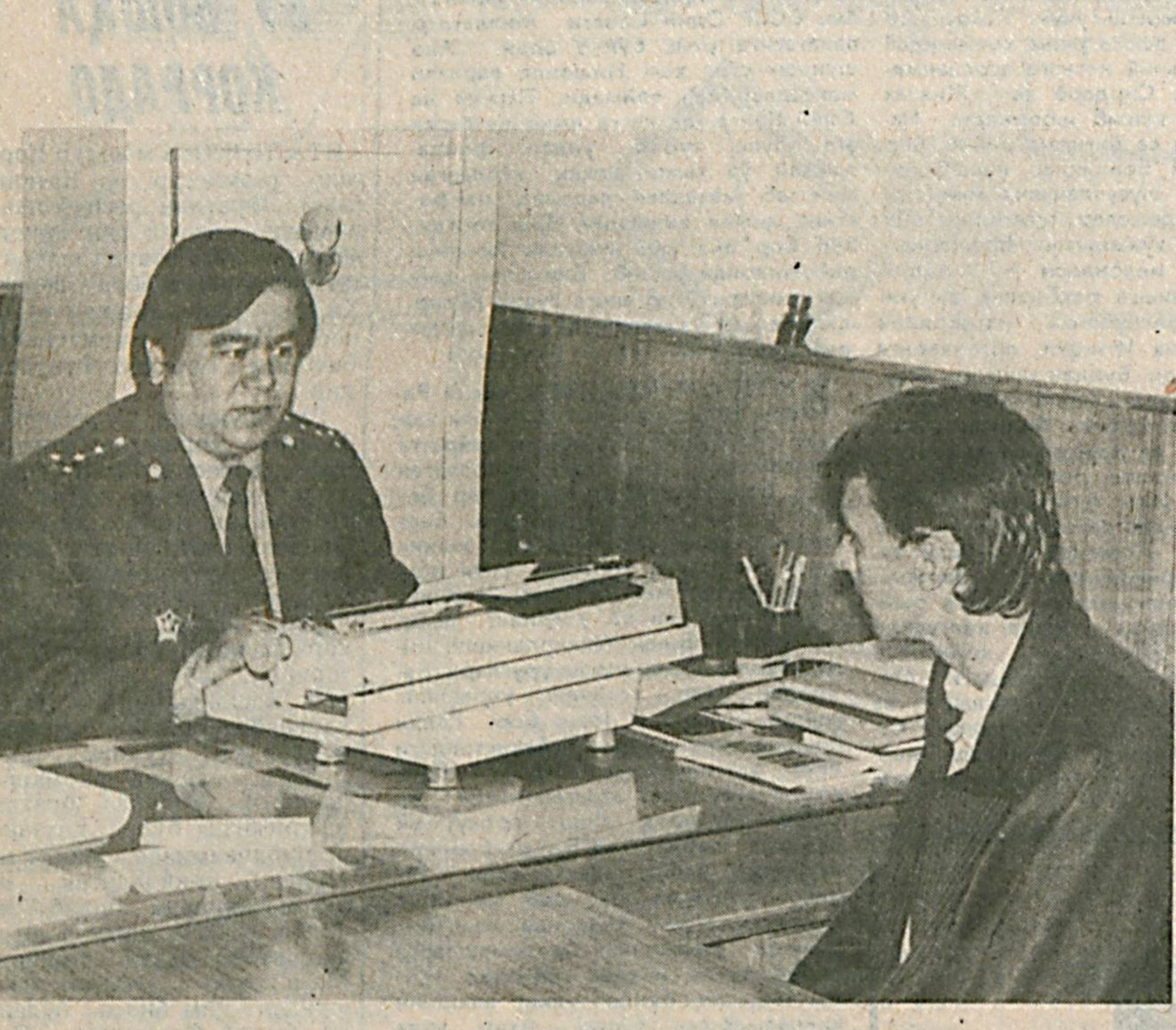

Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамаси ички ишлар бошқармаси 3-бўлимининг терговчиси, милиция капитани М. Раҳимбобоев йўл-транспорти ҳодисаси юзасидан В. Шремкони сўроқ қилмоқда.

Ҳабибулла Саидов сурати.

ИШГА ВИЖДОНАН ЁНДОШИЛСА...

ТОШКЕНТ шаҳар давлат автомобиль назоратининг «Уч қаҳрамон» постида турган милиция сержанти, ДАН ходими Ш. Эгамбердиевда Ҳалқа йўл бўйлаб ўтиб бораётган КАМАЗ-5412 маркали 92—73 СНЛ давлат рақамли машина қандайдир шубҳа уйғотди. Инспектор ҳайдовчига тўхташ ишорасини қилди. Маълум бўлишича, ҳайдовчи М. Закиев Тошкентдан Олтой ўлкасига 2 та КРАЗ автомашинасининг орқа кўпригини, 1 та радиатор, 6 та автомобиль шинаси, 200 килограмм гуруч, 126 килограмм тариқ, 400 килограмм нўхот, 12 килограмм томат пастаси, жами 53975 сўмлик маҳсулот олиб чиқиб кетаётган экан. Зарур ҳужжатлари бўлмаганлиги учун бу юклар тегишли жойларга етказилди.

Чилонзор район йўл назорати катта инспекторлари милиция лейтенантлари Умурзоқов ва Ҳасановлар И. Исломов бошқариб бораётган «Жигули» маркали 6 76—27 СИ рақамли машинани тўхтатишганида, унинг юкхонасидан олти жуфт болалар пойабзали, 6 банка кофе, 20 дона пиёла, 10 та коса, 4 та чойнак, 5 та лаган, 20 дона электр лампочкаси, 4 та Хитой термоси чиқди. Ана шу молларни қаердан олганлиги тўғрисида ҳеч қандай ҳужжатлари бўлмаганлиги учун ҳайдовчи «мол-мулки» билан Чилонзор район милиция бўлимига келтирилди.

Қош қорайганда Миробод районидаги Космонавтлар шоҳкўчасида жойлашган 15-уй қаршисида номаълум автомобиль 14 ёшли Г. Паракянни уриб кетди. У оғир аҳволда касалхонага ётқизилди. Ҳайдовчи ўз қилмиши ҳақида милицияга хабар қилмасдан, жароҳатланган болага тиббий ёрдам кўрсатмасдан, кўздан ғойиб бўлди. Милиция капитанлари С. Акбаров ва Ф. Аъзамовларнинг кўрган чора-тадбирлари туфайли «ВАЗ—2106» маркали 08—82 ТНБ рақамли Х. Нурматов бошқараётган машина аниқланди.

Тошкент шаҳар автомобиль назорати бошқармаси ходимларининг фаолиятидан бундай мисолларни истаганча келтириш мумкин. Улар ўз постларида доимо ҳушёр туриб, Президент Фармонларини, ҳукумат қарорларини бекаму кўст бажаришга салмоқли ҳисса қўшиб келмоқдалар. Лекин бу ишлар Давлат автомобиль назорати ходимларининг хизмат доирасига кирмайди-ку, деб айтувчилар ҳам топилади. ДАН ходимлари иқтисодий талон-торожга қарши кураш инспекцияси ёки яқинда ташкил этилган шу борадаги янги ташкилотларнинг ишини қилаяпти дегувчилар бўлиши мумкин. Лекин ДАН ходимлари халқ манфаатини ўйлайдилар. Улар ўз постларида асосан йўл ҳаракати қоидаларини назорат қилиш билан бирга олибсотарликка, чайқовчиликка, халқ мулкини талон-торож қилишга, умуман, жиноятчиликка қарши курашда ҳам ўз фаолиятларини намоён қилмоқдалар. Агар улар ўз постларида ҳушёр турмаганларида эди, шаҳар бедарвоза бўлиб кетиши аниқ. Қўлимиздаги ҳужжатларга кўз югуртирар эканмиз, уларнинг аксариятида ДАН ходимлари жонбозлик кўрсатганлигининг гувоҳи бўламиз. Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси ўзининг уч босқичдан иборат дастурини ишлаб чиққан. Ўтган йили Ўзбекистон пойтахтида автомобиль транспорти билан боғлиқ бахтсиз ҳодисаларнинг қисқариб бораётганлиги қайд этилди. Лекин бу давлат автомобиль назорати ходимларини хотиржам этмаслиги керак. Ваҳоланки, шаҳар кўчаларида транспорт бахтсиз ҳодисаларидан одамлар ҳалок бўлмоқдалар, тан жароҳати олмоқдалар.

Бунинг олдини олиш учун Тошкент шаҳар давлат автомобиль назорати бошқармасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш борасидаги ўз фаолиятимизда, — дейди милиция полковниги Аҳмаджон Эркабоев, — давлат автомобиль назорати тўғрисидаги кўрсатмага асосланиб, ўз вазифамизни аниқлаб олмоқдамиз. Шунга биноан ўтган йили транспорт ва йўловчилар ҳаракатини ташкил этишни такомиллаштириш борасида қатор тадбирлар амалга оширилди. Масалан, шаҳарнинг 14 та шоҳкўчасида йўл-транспорт бахтсиз ҳодисаларини келтириб чиқарувчи манбаларни аниқлаш ва тўқнашув ҳолларини чуқур таҳлил этиш натижасида 19 та чорраҳага светофор ўрнатдик. Шаҳар кўчаларининг 27 чорраҳасидаги светофорлар эса қайта таъмирланди. Натижада бу кўчаларнинг транспорт ўтказиш қобилияти анча ошди. Ҳаракатни автомат томонидан бошқариш тизимини жорий этиш ишлари давом этмоқда.

Шу билан бирга район ДАН бўлинмалари ва йўл-патруль хизмати полкининг шахсий таркиби иши самарадорлигини ошириш мақсадида маълум тадбирлар амалга оширилмоқда. Ягона дислокация тузилган бўлиб, бу йўл-патруль хизмати кучи ва воситаларини бир хил тақсимлаш имконини беради. Шунингдек, касб маҳоратини ошириш, янги қонун-қоидаларни чуқур ўрганишга хизмат қилади. Буларнинг натижасида йўл ҳаракатини кўпол равишда бузганларнинг сонини кўпроқ аниқлаш имкони туғилмоқда.

Биз, мана бир неча йилдирки, шаҳардаги йирик корхоналарнинг меҳнат жамоаларини йўлда интизомли бўлиш, йўл ҳаракати қоидаларининг оддий талабларига риоя этиш, йўл ҳаракати маданияти талабларига риоя этиш руҳида тарбиялашга ҳаракат қилмоқдамиз. Бироқ бу иш олға силжимаяпти. Менимча, корхоналар ва ташкилотларнинг, ўқув муассасаларининг раҳбарлари бу муаммони ҳал этишга совуққонлик билан қараяптилар. Ваҳоланки, бу борада улар бизга кўмаклашишлари лозим.

Энди кўпчиликни ўйлантираётган иқтисодий талончиликларга қарши курашда ДАН иштирок этишига келсак, табиийки, биз милициянинг бўлинмаси ҳисобланамиз. Шунинг учун ҳам йўл назорати хизмати полкининг анча абжир ходимларидан иборат транспорт воситаларини олиб қочиш ва ўғирлаш, йўл-транспорти бахтсиз ҳодисаларини содир этиб, қочиб кетган ҳайдовчиларни қидириш бўйича бўлим ташкил этилган. Бундай бўлимни ташкил этиш заруратини қуйидаги рақамлар ҳам айтиб турибди: масалан, ўтган йили йўл-транспорт ҳодисалари содир этган ҳайдовчиларни аниқлаш 67,1 фоизни ташкил этди. Ундан олдинги йил бу кўрсаткич 43,5 фоиз эди. Демак, ўсиш бор. Бу фоизлар замирида бўлим ходимларининг катта ва фидокорона меҳнати ётибди.

Ўтган йили давлат автомобиль назорати бошқармаси ходимлари зиммасига Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг республикадан ташқарига кенг истеъмол буюмларини олиб чиқиб кетишни чегаралаш тўғрисидаги қарорини бажариш вазифаси юклатилган эди. Бу борада ҳам ноқонуний йўл билан республикадан ташқарига озиқ-овқат, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, қурилиш материаллари, ароқ-пиво маҳсулотлари ва бошқа саноат молларини олиб чиқиб кетаётган 818 нафар ҳайдовчи ушланди. Барча қоидабузарларга нисбатан чоралар кўрилди. Мусодара этилган маҳсулотлар шаҳар аҳолисига дўконлар ва бозор орқали сотилди, айримлари ортилган жойга қайтариб юборилди.

Умуман давлат автомобиль назорати ходимлари зиммасига юклатилган вазифаларни виждонан, ҳалол бажарадилар. 1992 йилга белгиланган ишларимиз тўла амалга оширилмоқда. Олдимизда тиғиз, мураккаб ва аниқ ишлар турибди, — дейди Аҳмаджон ака Эркабоев.

Тўхтамурод ТОШЕВ.

ҚАЁҚҚА ҚОЧАРКИН

ҲАР бир одамнинг ҳам ўзига яраша феъл-атвори бўлади. Яъни, юз бераётган воқеа-ҳодисаларни ўзича тушуниб, баҳолаб, хулоса чиқаради. Масалан, йўл-транспорт ҳодисаси содир бўлди дейлик, яхши оилада тарбия топган, виждонини йўқотмаган, атрофдагиларнинг инсонийлик қадр-қимматини ҳурмат қиладиган ҳайдовчи дарҳол жароҳатланган кишига ёрдам бериб, уни касалхонага жўнатади ёки ўзи олиб боради. Лекин афсуски, кимнидир уриб юбориб, қочиб қолиш ҳоллари тез-тез учраб турибди.

Масалан, шундай ҳайдовчилар иштирокида Тошкент шаҳрида биринчи ярим йилликда 337 марта йўл-транспорти ҳодисаси содир этилган ва бу ҳодисаларда 27 киши оламдан бевақт кўз юмган. Тошкент шаҳар ДАН бошқармаси қидирув бўлими ходимларининг изчиллик билан олиб борган ишлари натижасида 6 ойда йўл-транспорти ҳодисаси содир этиб яширинган ҳайдовчиларнинг 244 таси, жумладан, оқибати ўлим билан тугаган ҳодисалар айбдорларининг 14 таси топилган. Қолганлари юзасидан қидирув ишлари давом эттирилаяпти. Агар бу масалага чуқурроқ ёндошадиган бўлсак, ҳозирги кунда қидирилаётган 83 ҳодисада бирор яқин кишиси жароҳатланган ёки нобуд бўлган оилаларнинг аҳволини кўз олдингизга келтиринг.

Қанчалик аламли бўлмасин, очиқ айтиш керакки, номард ҳайдовчилар сони кўпайиб бормоқда. Мана шу июль ойининг 13 кунида 23 та йўл-транспорти ҳодисаси ана шундай якун топди. Лекин қидирув бўлими ходимларининг тезкорлик билан кўраётган чора-тадбирлари натижасида 23 ҳодисанинг 18 таси, шу жумладан оқибати ўлим билан тугаган 3 таси очилди. Бу очилган ҳодисаларнинг 9 тасини қидирув бўлими бошлиғининг ўринбосари, милиция капитани С. Акбаров, 7 тасини шу бўлим катта инспектори И. Ўтбосаров, биттадан инспекторлар Х. Юсупов ва В. Иброҳимовлар топишган.

«Қочоқ» ҳайдовчиларни топишда жонбозлик кўрсатиб ишлаётган қидирув бўлими бошлиғининг ўринбосари С. Акбаровнинг қидирув ишларини йўлга қўйишдаги фикрлари шундай:

— Энг аввало, — дейди Сайфиддин ака, — ўта тезлик билан, агар одамлар етарли бўлса жароҳатланган кимса тушган касалхонага ва ҳодиса юз берган жойга етиб бориш керак. Шу икки жойга қанчалик тез етиб борилса жиноятчини топиш шунчалик осонлашади. Чунки бўлиб ўтган ҳодисани кўрганлар ҳали тарқалмасдан жуда бўлмаганда автомашинанинг давлат рақамини билиб олиш мумкин бўлади. Машина рақами аниқлангач эса қолган иш енгил кечади. Ҳодисалар таҳлилидан маълумки, кўпчилик ҳолларда бирор кимсани уриб юборган ҳайдовчи ўз машинасида жароҳатланган кишини касалхонага олиб боради-да, ўша ердан ички ишлар ташкилотларига хабар бериш ўрнига кетиб қолади. Қабулхонадаги врач ёки ҳамширалар чаққонлик қилиб вақтида жароҳатланган кимсани олиб келган транспорт воситасининг белги ва рақамларини ёзиб қолган бўлса яхши, йўқса яна қидир-қидир. Кези келганда очиғини айтиш керак, одамлар бирор ҳодисага гувоҳ бўлишдан жуда ҳам чўчишади. Чақираверib сарсон қилиб юборади деб. Бизнинг ишимизда гувоҳ бўлишни истамасангиз, жуда бўлмаганда ушбу телефон рақамлари: 32-66-11, 56-66-07, 56-99-85 ёки 02 орқали бизга машинанинг белги ва рақамларини хабар қилиб қўйишга эринманг. Бу билан сиз йўл-транспорти ҳодисаларига йўлиққан кимса ва унинг яқинларининг таскин топишига кўмаклашган бўласиз.

Қочоқ ҳайдовчилар ҳақидаги ушбу мақолага нуқта қўйишдан олдин яна бир бор эслатишни хоҳлардим. Бахтсиз ҳодисалар кутилмаганда ҳар биримиз билан содир бўлиши мумкин. Шу жумладан қилгиликни қилиб қўйиб қочиб қолаётган айрим ҳайдовчи ва унинг яқинлари билан ҳам. Ана шуни унутмаслик лозим!

Рамзиддин МУҲИТДИНОВ.

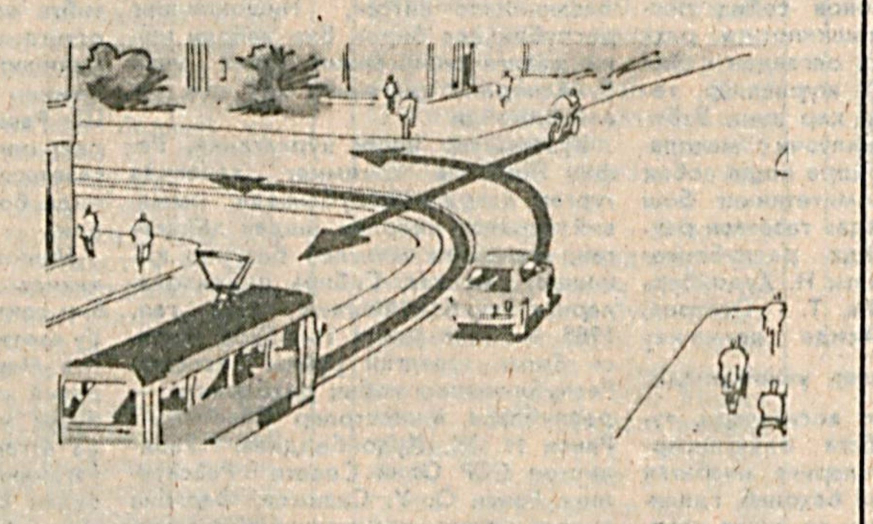

БИЛИМДОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Йўл ҳаракати билимдонларининг кўплаб илтимосларига мувофиқ биз яна билимдонлар танловини бошлашга қарор қилдик. Зеро, ҳозирги автомобиллар тобора кўпайиб бораётган замонда йўл ҳаракати қоидаларини мукаммал билиш фақат фойдадан ҳоли эмас. Қолаверса, унда кўпчилик ёш автоҳаваскорларнинг кўникмалари ҳам ортиб боради.

Шундай қилиб, азиз муштарийлар, энди эътиборингизга 2 та топшириқни ҳавола этмоқчимиз.

1. Юқоридаги суратда кўрсатилган қайси транспорт воситалари қандай тартибда чорраҳадан ўтишлари лозим!

а) — мотоцикл, трамвай ва автомобиль;
б) — трамвай, мотоцикл, автомобиль;
в) — трамвай ва автомобиль, сўнг мотоцикл.

2. Қуйидаги вазиятда қайси транспорт воситаси устунликка эга!

а) — мотоцикл;
б) — автомобиль.

Жавобларингизни кутамиз.

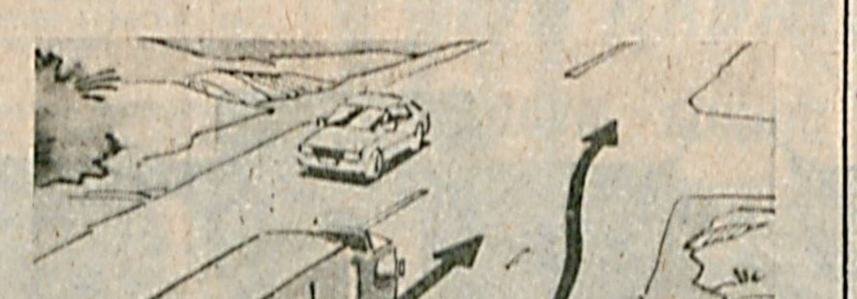

Рақамлар мағзини чақинг

ШУНДАЙ бир замонда яшаяпмизки, ҳатто вақтнинг қандай ўтганлиги ҳам сезилмайди. Назаримда куни кеча янги йилни кутгандай эдик, бугун эса кўз очиб-юмгунча жорий йилнинг ярми ортда қолибди. Шу ўтган ярим йил мобайнида Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси иш натижалари қандай бўлди, деган саволлар туғилиши табиий.

Олти ойлик якунлар расмий жадвалига разм солсак, шу йилнинг бошидан буён шаҳримизда 1222 марта йўл-транспорти ҳодисаси содир бўлиб, 132 киши бевақт оламдан кўз юмган. 1398 киши эса турли хил даражада тан жароҳати олиб шифохоналарда даволанди. ДАН иш фаолиятига ўтган йилдаги кўрсаткичларга қараб баҳо берилишини эътиборга олсак бу кўрсаткичлар 1991 йилдагидан 18,3 ва 16,9 фоизга кам. Юқорида келтирганимиз ҳодисаларнинг 684 таси ҳайдовчилар айби билан юз берган. Буларнинг 410 таси шахсий транспорт воситалари эгалари томонидан содир этилган. Ҳайдовчиларнинг айби билан содир этилган ҳодисаларнинг 65 тасини маст ҳайдовчилар, 74 таси тезликни белгиланган меъёридан ошириб ҳайдаган ҳайдовчилар, 122 тасини эса чорраҳадан ўтиш қоидасини бузган ҳайдовчилар содир этишган. Жамоат транспорти бўлмиш автобус ҳайдовчилари иштирокида 32 марта, трамвай ҳайдовчилари иштирокида 11 марта, троллейбус ҳайдовчилари иштирокида 6 марта, такси ҳайдовчилари томонидан 23 марта йўл-транспорти ҳодисалари юз берган. Бу ерда шуни айтиш керакки, ўтган йил билан таққосланганда тезлик оқибатида юз берган йўл-транспорти ҳодисалари 48 фоизга ошган ва трамвай ҳайдовчилари иштирокида содир этилган ҳодисалар 10 фоизга кўпайган. Қолган барча турдаги ҳодисалар эса ўтган йилдагидан кам.

Ярим йил мобайнида шаҳримизда пиёдаларнинг айби билан 501 марта йўл-транспорти ҳодисалари юз берган. Уларнинг 60 таси маст ҳолда машина ғилдираги остига кириб кетган. Бу ҳодисаларда 37 киши бевақт оламдан кўз юмиб, 471 киши турли хил даражада тан жароҳати олган. Шу ўринда болалар иштирокида юз бераётган ҳодисалар ҳақида ҳам тўхталиб ўтишга тўғри келади. Болалар иштирокида йил бошидан бери 300 марта бундай ҳол юз берган бўлиб, натижада 20 та бола оламдан кўз юмган. 284 таси эса тан жароҳати олган.

Бундан ташқари яна шаҳримизда юз берган йўл-транспорти ҳодисаларининг 27 таси велосипедчилар айби билан, 248 таси автотўқнашув натижасида, 20 таси транспорт воситасининг ағдарилиб кетиши натижасида, 81 таси эса машинани бошқара олмай қолиб йўл четидаги тўсиқларга урилиш туфайли юз берган.

Бундай ҳоллар содир бўлиб одамлар жароҳатланар экан, унга қарши курашиш бизнинг, ҳаммамизнинг бурчимиз бўлмоғи лозим.

Бахтберди МУРОТОВ,
Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси жамоатчилик билан мулоқот ва йўл ҳаракати хавфсизлигини тарғибот қилиш бўлимининг бошлиғи, милиция майори.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

БУЮРТМАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Ш А Р Қ»

НАШРИЁТ-МАТБААЧИЛИК ҚОНЦЕРНИ

босма маҳсулотларнинг қуйидаги турлари бўйича

шошилинч ва оддий буюртмаларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— юмшоқ муқовали китоблар, брошюраларнинг ҳажми: 384 қоғоздан ошмаслиги керак, формати 84x108 1/32, 70x108 1/32, 84x108 1/16, 70x108 1/16;
— рангли буклетлар, проспектлар, болалар учун мўлжалланган юмшоқ муқовали китобчалар, ёрлиқ (этикетка)лар, откриткалар ва босма маҳсулотларнинг бошқа турлари. Қоғоз формати 60x45 дан 90x120 см. гача;
— рангли бўёқда бажарилган деворбоп гул қоғозлар ва текстуралар;
— буюртмачининг картонидан ясалган рангли қутичалар;

Сизнинг қоғозингиз ва бизнинг меҳнатимиз эвазига юқори сифатли бажарилган буюртмаларга эга бўласиз!

Қоғозингиз ёки босма материалларни топишда қийналсангиз, хотиржам бўлинг, Сизга уни биржа орқали харид қилишга ёрдам берамиз.

Босма маҳсулотларнинг тайёрланиш муддати қуйидагича:
тайёр матрица ва позитивлардан — 1 ойгача,
асл нусхадан, яъни оригиналдан — 2 ойгача.

Клише, шильда, бланк, канцелярия дафтарлари концерн қоғозидан чекланмаган миқдорда тайёрлаб берилади.

Мурожаат қилиш учун манзилгоҳ: 700083, Тошкент шаҳри, «Правда» газетаси кўчаси, 41-уй.

Телефонлар: 33-80-07, 33-84-78, 33-90-50, 32-55-31.

ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР БИЛАН АМАЛИЙ ҲАМКОРЛИК АССОЦИАЦИЯСИ

«САФАР» ТИЖОРАТ

БИРЛАШМАСИ ТАКЛИФ

ЭТАДИ:

— Польша ва Хитойга унча қиммат бўлмаган фойдали саёҳатга;

— ёзги таътилни Греция, Испания, АҚШ денгиз соҳилларида ўтказишга;

— Франция, Туркия, Австрия, Япония, Сурия, Эрон, Миср, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатларга боришга.

Сафар ҳужжатларини (паспортлар, визалар, ваучерлар) хоҳлаган мамлакатга расмийлаштирамиз.

Сайёҳлик фирмаларидан Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларидаги улар сайёҳлик маршрутларига йўлланмаларни кенг тармоқларимиз орқали тарқатиш юзасидан буюртма оламиз.

Йўлланмаларни тарқатиш учун ходимларни катта маош тўланадиган ишга таклиф этамиз.

Алоқа учун телефонлар: 74-42-09; 74-68-39 (якшанба кунларидан ташқари соат 10 дан 17 гача)

Манзилгоҳимиз: Чилонзор—13, 7-уй (собиқ авиакасса).

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Жамғарма банки

ИШ ҲАҚИНИ ҚИСМАН ЖАМҒАРМА БАНКИДАГИ ОМОНАТЛАРГА ЎТКАЗИШ — ПУЛ МАБЛАҒЛАРИНИ ТЎПЛАШНИНГ ЭНГ ҚУЛАЙ УСУЛИ

Иш ҳақининг бир қисмини мунтазам равишда омонатдаги ҳисобингизга ўтказиб туриш йўли билан Сиз дам олишга бориш, узоқ муддат фойдаланадиган молларни харид қилиш учун ва бошқа мақсадлар учун зарур бўлган миқдордаги пулни йиғишингиз мумкин.

Ўзингиз ишлайдиган корхона бухгалтериясига иш ҳақингизнинг маълум бир қисмини омонатдаги ҳисобингизга ўтказиш тўғрисида ариза берсангиз, ўзингизни беҳуда ташвишлардан халос қилиб, бирмунча фойдалироқ ишларни бажариш учун вақтингизни тежаган бўласиз.

ЖАМҒАРМАЛАРНИ НАҚД ПУЛСИЗ УСУЛДА ТЎЛДИРИБ БОРИШ — ҲОЗИРГИ ЗАМОН КИШИСИНИНГ ИШ УСЛУБИДИР!

Жамғарма банкининг Тошкент шаҳар бошқармаси

ТУЗАТИШ

«Тошкент оқшоми» газетасининг шу йил 14 июлда эълон қилинган Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент давлат техника университети қошида ташкил қилинган тижорат мактабига қабул қилиш тўғрисидаги эълондаги «Дорилфунунга имтиёзли кириш ҳуқуқини қўлга киритишади» деган жумла бекор қилинади.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Тошкент врачлар малакасини ошириш институтининг ректорати, касаба уюшмаси ташкилоти ва 2-терапия кафедраси жамоаси собиқ доцент, тиббиёт фанлари номзоди, Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси **Самуғ Аҳмедович АҲМЕДОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

Нашр кўрсаткичи 64690 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 11.10. • Буюртма Г—229. • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.